

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.005.03.2017
P/17/077

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/077 – Zarządzanie zielenią miejską ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Marta Wojnarska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/81/2017 z 28 kwietnia 2017 r. 2. Agata Brzeska-Lebiecka, doradca prawny, legitymacja służbowa nr 16104 (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Nowego Sącza, ul. Rynek 1, 33-300 Nowy Sącz (<i>Urząd Miasta</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Nowak, Prezydent Miasta Nowego Sącza (<i>Prezydent Miasta</i>) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena i jej uzasadnienie²

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Miasto Nowy Sącz (*Miasto*) prawidłowo zarządzało zielenią miejską, rzetelnie planując, utrzymując i chroniąc zieleni, jak również współpracując ze społecznością lokalną i podejmując działalność edukacyjną i informacyjną. W kontrolowanym okresie powierzchnia terenów zieleni co prawda nie uległa zwiększeniu, jednakże podejmowane działania przyczyniły się nie tylko do utrzymania dotychczasowego obszaru, ale także poprawy jego funkcjonalności i podniesienia atrakcyjności dla mieszkańców.

W dokumentach strategicznych Miasta uwzględniono zagadnienia dotyczące terenów zieleni. Zadania określone w strategii rozwoju gminy oraz w programie ochrony środowiska były sukcesywnie realizowane lub miały wyznaczony termin realizacji. W planach miejscowych ustalono zasady ochrony przyrody i terenów zieleni. W kontrolowanym okresie nie zmieniła się powierzchnia Miasta, dla której uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, jednak w 2015 i 2016 r. przystąpiono do sporządzenia pięciu nowych planów miejscowych. NIK zwraca uwagę, że powierzchnia terenów zieleni i wód objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w kontrolowanym okresie zmniejszyła się o 17,7 ha (2,1%), a jej udział w powierzchni Miasta objętej planami zmniejszył się o 0,4 punktu procentowego. Udział terenów zieleni i wód objętych mpzp w 2016 r. stanowił 50,6% terenów zaplanowanych na ten cel w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Powierzchnia terenów zieleni³ przypadająca na jednego mieszkańca wyniosła 111 m² w całym kontrolowanym okresie, a terenów zieleni urządzonej⁴ zwiększyła się z 12 m² w 2014 i 2015 r. do 13 m² w 2016 r.,

¹ Okres objęty kontrolą to lata 2015-2017 (I kwartał). Badania bezpośrednie mogły również dotyczyć działań wcześniejszych lub późniejszych, których skutki miały wpływ na realizację zadań w okresie objętym kontrolą. Dla celów porównawczych dane statystyczne zostały pobrane także dla roku 2014.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Obliczona jako suma wykazanych w sprawozdaniu SG-01 powierzchni: parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców, zieleni ulicznej, terenów zieleni osiedlowej, cmentarzy i pozostałych terenów zieleni (park kolejowy) oraz powierzchni gruntów leśnych wynikającej z ewidencji gruntów i budynków.

⁴ Obliczona jako suma wykazanych w sprawozdaniu SG-01 powierzchni: parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców, zieleni ulicznej, terenów zieleni osiedlowej, cmentarzy oraz pozostałych terenów zieleni (park kolejowy).

co jednak było spowodowane zmniejszeniem się liczby ludności, a nie wzrostem powierzchni terenów zieleni.

W Urzędzie Miasta utworzono stanowisko ogrodnika miejskiego, który aktywnie uczestniczył i współpracował przy realizacji zadań związanych z terenami zieleni miejskiej. Przeprowadzane były regularne kontrole terenów zieleni w zakresie wykonanych prac i stanu zieleni.

Na terenie Miasta występowała duża różnorodność terenów zieleni, przy czym zapewniono ich wielofunkcyjne zagospodarowanie, tak że mogły z nich korzystać osoby w różnym wieku, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i zapotrzebowaniem. Tereny te były łatwo dostępne dla mieszkańców, zadbane i utrzymane w czystości.

Miasto nie posiadało inwentaryzacji terenów zieleni miejskiej oraz standardów ich utrzymania. W ocenie NIK opracowanie tych dokumentów jest dobrą praktyką i przyczynia się do skuteczniejszego zarządzania terenami zieleni.

Wydatki na tereny zieleni w 2016 r. zmniejszyły się o 19,2% w stosunku do 2015 r., co wynikało przede wszystkim ze zmniejszenia wydatków na utrzymanie i pielęgnację terenów zieleni o 18,8%, a w 2017 r. zaplanowano je na poziomie 101,8% wykonania z 2016 r.

W zarządzaniu zielenią miejską Miasto współpracowało z mieszkańcami, m.in. w ramach budżetu obywatelskiego oraz z zarządami osiedli.

Miasto wypełniało ustawowy obowiązek kształtowania właściwych postaw człowieka wobec przyrody poprzez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Zastrzeżenia NIK dotyczyły niesporządzenia raportu z wykonania programu ochrony środowiska oraz nierzetelnego sporządzenia sprawozdań statystycznych z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz leśnictwa i ochrony środowiska.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie, kształtowanie i ochrona terenów zieleni przed presją zabudowy

Opis stanu
faktycznego

Powierzchnia całkowita Miasta wyniosła 5 761 ha, w tym powierzchnia terenów należących do zasobu nieruchomości gminy stanowiła odpowiednio 7,3% w 2014 r. (420 ha) i po 7,4% w 2015 i 2016 r. oraz według stanu na 31 marca 2017 r. (425 ha). Na terenie Miasta funkcjonowało 25 osiedli, jednak w Urzędzie brak było danych dotyczących ich powierzchni. Dyrektor Wydziału Geodezji i Mienia wyjaśnił, że zarówno ewidencja gruntów i budynków, jak i zasób nieruchomości Miasta prowadzone są w układzie obrębowym (123 obręby), a nie w układzie osiedlowym, a granice osiedli nie pokrywają się z granicami obrębów. Wskazał również, że podanie powierzchni gruntów i użytków dla poszczególnych osiedli wymagałoby kilkumiesięcznego nakładu pracy.

(dowód: akta kontroli str. 54-55, 59-63)

Według stanu na 31 grudnia 2014 r. liczba ludności w Mieście wyniosła 84 307 osób i w porównaniu do tego roku zmniejszyła się odpowiednio do: 84 223 osób w 2015 r. (spadek o 84 osoby, tj. 0,1%), 83 807 osób w 2016 r. (500 osób, tj. 0,6%) oraz 83 241 osób według stanu na 31 marca 2017 r. (1 066 osób, tj. 1,3%). Liczba ludności w poszczególnych osiedlach, według stanu na 31 marca 2017 r., wyniosła od 635 osób (0,8% ludności Miasta) do 6 785 osób (8,2%).

(dowód: akta kontroli str. 56)

Powierzchnia poszczególnych użytków gruntowych dla obszaru całego Miasta i udział w tych powierzchniach użytków będących własnością lub w użytkowaniu Miasta w latach 2014-2016 wyniosły⁵:

⁵ Wielkości prezentowane na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej, uzyskanych z zestawień zbiorczych według grup rejestrowych, przesyłanych do Departamentu Rolnictwa i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego z programu TurboEWID (powierzchnie poszczególnych użytków gruntowych i grup rejestrowych zaokrąglone do 1 ha).

- grunty orne odpowiednio: 3 496 ha, 3 463 ha i 3 441 ha, w tym odpowiednio 5,4% stanowiły grunty Miasta,
- grunty leśne odpowiednio: 829 ha, 827 ha i 828 ha, w tym 6,8% stanowiły grunty Miasta,
- grunty zabudowane i zurbanizowane odpowiednio: 879 ha, 893 ha i 936 ha, w tym 6,9%, 6,8% i 6,5% stanowiły grunty Miasta (spadek o 0,4 p.p.),
- tereny komunikacyjne odpowiednio: 391 ha, 403 ha i 421 ha, w tym 27,9%, 28,7% i 27,5% stanowiły grunty Miasta (spadek o 0,4 p.p.),
- grunty pod wodami odpowiednio: 92 ha, 103 ha i 105 ha, w tym 1,5%, 1,7% i 1,9% stanowiły grunty Miasta (wzrost o 0,4 p.p.),
- tereny różne w kolejnych latach po 56 ha, w tym odpowiednio 6,2%, 6,1% i 7,1% stanowiły grunty Miasta (wzrost o 0,9 p.p.)⁶.

Powierzchnia terenów rekreacyjno-wypoczynkowych Miasta wyniosła 57 ha w 2014 r. i zwiększyła się do 58 ha w 2015 i 2016 r., tj. o 1 ha (1,8%). Z kolei udział terenów rekreacyjno-wypoczynkowych stanowiących własność lub będących w użytkowaniu Miasta w powierzchni tych użytków dla całego Miasta stanowił odpowiednio 38,1% w 2014 r., 39,0% w 2015 r. i 39,7% w 2016 r., tj. zwiększył się w porównaniu do 2014 r. o 1,6 p.p.

(dowód: akta kontroli str. 57-64)

Zarówno w gminnej strategii rozwoju, jak i gminnym programie ochrony środowiska uwzględniono zagadnienia dotyczące zieleni, terenów zieleni i zadrzewień. Rozwiązania dotyczące terenów zieleni i zadrzewień, w tym planowane działania zawarte w tych dokumentach strategicznych były ze sobą spójne i nie wykluczały się wzajemnie.

W przyjętej w 2015 r. Strategii Rozwoju Nowego Sącza 2020+⁷ (*Strategia rozwoju*) wskazano m.in., że istotnym elementem troski o stan środowiska naturalnego jest kształtowanie ładu przestrzennego, a co za tym idzie rosnąca jakość przestrzeni miejskiej i terenów zielonych, która docelowo powinna wzrosnąć m.in. poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów Miasta. W Strategii rozwoju przedstawiono tzw. programy kluczowe, w których uwzględniono zagadnienia dotyczące zieleni, terenów zielonych i zadrzewień:

- *Nowy Sącz miastem zmieniającym się – program rewitalizacji przestrzeni publicznej*, w którym jednym z planowanych działań była *Rewitalizacja terenów rekreacyjnych poprzez zagospodarowanie terenów zielonych, w tym brzegów rzek, zwłaszcza rzeki Kamienicy jako terenu rekreacyjnego – Program „Zielone Miasto”* (we współpracy z administratorami cieków wodnych); według Kart monitoringu realizacji Strategii rozwoju w 2016 r. podjęto działania dla realizacji tego zadania;
- *Nowy Sącz miastem w ruchu – program rozwoju rekreacji i sportu masowego*, w którym jednym z planowanych działań była *Rewitalizacja Parku Strzeleckiego i zagospodarowanie terenów nad Dunajcem na cele rekreacyjno-sportowe*, która miała obejmować m.in. odtworzenie zieleni parkowej wraz z elementami infrastruktury rekreacyjnej; w 2016 r. zadanie było w trakcie realizacji (uzyskano decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego, pozwolenie na budowę, a projekt wykonawczy był w toku).

Ponadto w programie kluczowym *Nowy Sącz miastem kultury i rozrywki – program rozwoju usług kulturalnych* wskazano, że istotnym elementem działań jest rewitalizacja obszaru Starego Miasta i Plant, w ramach której podejmowane będą również działania w obrębie przestrzeni miejskiej dotyczące m.in. zieleni komponowanej, a w programie kluczowym *Nowy Sącz miastem przyjaznym dla środowiska – program ochrony środowiska* wskazano, że ze wsparciem publicznym będą realizowane przedsięwzięcia z dziedziny ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, ochrony i kształtowania krajobrazu, a ponadto rozwój terenów zielonych i krajobrazowych jako wyraz dbałości o zachowanie środowiska przyrodniczego.

(dowód: akta kontroli str. 74-111, 112-115, 1212-1230)

⁶ W poszczególnych latach brak było użytków ekologicznych.

⁷ Uchwała Nr XIX/209/2015 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie *Strategii Rozwoju Nowego Sącza*.

W latach 2015-2017 (I kwartał) obowiązywał *Program Ochrony Środowiska dla miasta Nowego Sącza na lata 2014-2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 r. oraz perspektywą na lata 2017-2020 (POŚ)*⁸. W POŚ przedstawiono harmonogram realizacji przedsięwzięć, działań służących do realizacji celów priorytetowych oraz nakłady inwestycyjne Miasta w latach 2013-2016. W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu wskazano dwa zadania: *Utrzymanie terenów zieleni miejskiej Nowego Sącza oraz Rewitalizacja Wenecji Sądeckiej i budowa toru kajakowego oraz rekreacyjno-sportowe zagospodarowanie Parku Strzeleckiego i jego okolic w Nowym Sączu*.

Do zakończenia kontroli nie sporządzono żadnego raportu z wykonania POŚ. Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska (WOŚ) wskazała, że zapisane w POŚ przedsięwzięcie dotyczące rewitalizacji Wenecji Sądeckiej oraz Parku Strzeleckiego jest w trakcie realizacji. W styczniu 2015 r. podpisano umowę na opracowanie kompleksowej dokumentacji projektowej dla tego zadania, obejmującej opracowanie dokumentacji projektowej projektu budowlanego wraz z elementami projektu wykonawczego, w tym dokumentacji środowiskowej i lokalizacyjnej, oraz studium wykonalności dla planowanego przedsięwzięcia. W ramach tego projektu wykonano opracowanie inwentaryzacji zieleni na potrzeby przygotowania projektu budowlanego oraz opracowanie projektów w zakresie architektury krajobrazu obejmujących projekt zieleni i projekt gospodarki drzewostanem w zakresie projektu budowlanego wraz z elementami projektu wykonawczego. W dniu 6 marca 2017 r. wydano decyzję pozwolenie na budowę obejmujące rewitalizację Wenecji Sądeckiej oraz Parku Strzeleckiego wraz z przyległościami – zadanie II rewitalizacja Parku Strzeleckiego.

(dowód: akta kontroli str. 116-147, 334, 336-337, 339-344, 1212-1230)

W kontrolowanym okresie obowiązywało *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowego Sącza*⁹ uchwalone w 2008 r. i zmienione w 2011 r. (*Studium uwarunkowań*). Dokument ten od 24 czerwca 2014 r. pozostaje w trakcie zmiany. Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego podała, że procedura planistyczna jest na końcowym etapie.

W Studium uwarunkowań uwzględniono zagadnienia dotyczące zieleni, terenów zieleni i zadrzewień. Wskazano, że uwarunkowania przyrodnicze stanowią jedno z podstawowych uwarunkowań decydujących o możliwościach i ograniczeniach rozwoju miasta, w szczególności w zakresie jego zagospodarowania przestrzennego. Dotyczyło to m.in. funkcjonowania zieleni urządzonej, która decyduje w dużym stopniu o walorach estetycznych miasta, a tym samym jego atrakcyjności, jak również o komforcie życia mieszkańców. Wskazano również, że niski wskaźnik zieleni w Nowym Sączu w porównaniu z innymi miastami wyraźnie obliżuje do ochrony istniejących terenów zieleni urządzonej i sukcesywnego wzbogacenia miasta o nowe tereny tego typu.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyodrębniono następujące obszary przyrodnicze dotyczące terenów zieleni i zadrzewień: lasy i zadrzewienia, tereny rolno-zadrzewieniowe o wysokich walorach ekologicznych i krajobrazowych, tereny rolno-zadrzewieniowe o wysokich walorach kulturowych i krajobrazowych, tereny zieleni urządzonej: parki, zieleńce, skwery, skarpa miejska, cmentarze, tereny dopuszczonych lokalizacji cmentarzy, ogródki działkowe. Na terenach zieleni urządzonej – parki, zieleńce, skwery – postanowiono o wymaganym utrzymaniu istniejących terenów zieleni, w szczególności założeń parkowych, ochronie kompozycji historycznych zespołów i elementów małej architektury o charakterze zabytkowym, pielęgnacji drzewostanu, ograniczeniu zainwestowania wyłącznie do obiektów związanych z funkcją terenu, realizowanych z uwzględnieniem wartości przyrodniczych i kulturowych, oraz założono tworzenie nowych terenów zieleni urządzonych w terenach nieprzydatnych dla celów rolnych i inwestycyjnych. Na terenach zieleni urządzonej – skarpa miejska określono obowiązek utrzymania istniejących terenów zieleni, zakaz zabudowy, zadrzewienia oraz zmiany ukształtowania terenu. Postanowienia

⁸ Przyjęty uchwałą Nr LXIII/586/2014 Rady Miasta Nowego Sącza z 18 lutego 2014 r. POŚ został sporządzony w 2013 r. przez zespół firmy ALBEKO z siedzibą w Opolu.

⁹ Uchwała Nr XXX/385/2008 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 9 września 2008 r. w sprawie uchwalenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowego Sącza*, zmieniona uchwałą Nr XIV/133/2011 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 6 września 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowego Sącza*.

dotyczące zieleni, terenów zielonych i zadrzewień określone były również dla obszarów zabudowanych i dotyczyły one przykładowo: wymaganej ochrony terenów zieleni urządzonej, utrzymania istniejących terenów zieleni urządzonej oraz w miarę możliwości ich powiększania, wskazanego zagospodarowania zielenią wysoką i stabilizującą grunty, obowiązku wprowadzenia zieleni izolacyjnej na granicy z zabudową mieszkaniową, jak i wymaganego zagospodarowania zielenią urządzoną. W Studium uwarunkowań wskazano również, że zagospodarowanie przestrzenne winno być oparte na zasadzie podnoszenia standardów życia, w tym poprzez zapewnienie terenów zieleni urządzonej (parki, zieleńce, zieleń publiczna), także w terenach wskazanych do rozwoju mieszkalnictwa, o powierzchni pozwalającej na osiągnięcie wskaźnika 15 m² na mieszkańca.

(dowód: akta kontroli str. 157, 158-190)

Opracowanie ekofizjograficzne dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowego Sącza zostało sporządzone w lipcu 2015 r. dla potrzeb zmiany Studium uwarunkowań. W dokumencie tym stwierdzono, że w Nowym Sączu tereny zieleni urządzonej zajmują relatywnie niską powierzchnię w porównaniu z innymi miastami. Wskazano jest zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej, rewitalizacja terenów zielonych zdegradowanych, zachowanie jak największych powierzchni biologicznie czynnych w terenach silnie zurbanizowanych oraz realizacja zieleni urządzonej przy preferencji dla gatunków rodzimych, zimozielonych. W Opracowaniu ekofizjograficznym wydzielono cztery ekofizjograficzne kompleksy, dla których wskazano m.in. następujące wnioski do planu:

- 1) Kompleks A strefa stokowa, przyrodniczo-leśna: proponowany zakaz nowej zabudowy; wskazany zakaz wylesień i usuwania zadrzewień, z wyjątkiem zabiegów sanitarnych oraz planowej gospodarki leśnej, utrzymanie istniejących zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, przebudowa struktury drzewostanu w kierunku większej zgodności z wymaganiami siedliskowymi, realizacja dolesień w terenach mało przydatnych dla funkcji rolniczej i osuwiskowych;
- 2) Kompleks B strefa stokowa przyrodniczo-osadnicza: możliwa zabudowa na warunkach uwzględniających ochronę walorów krajobrazowych (m.in. ich odpowiednie wkomponowanie w zieleń przydomową), wskazana realizacja zieleni przydomowej na min. 40% powierzchni działki budowlanej przy preferencji dla gatunków zimozielonych;
- 3) Kompleks C-1 strefa dolinna, osadnicza: wskazane utrzymanie istniejącej zabudowy wraz z towarzyszącą jej zielenią, często o charakterze izolacyjnym, w przypadku zabudowy obowiązek realizacji zieleni przydomowej na min. 30% powierzchni działki, przy preferencji dla gatunków zimozielonych;
- 4) Kompleks C-2 strefa dolinna, przemysłowo-usługowo-magazynowa: wskazana realizacja pasów zieleni izolacyjnej (wielowarstwowej i zimozielonej) oddzielających tereny o różnym przeznaczeniu funkcjonalnym, poprawa estetyki otoczenia poprzez umieszczenie gazonów i donic z roślinnością zimozieloną, odporną na niską jakość powietrza atmosferycznego.

(dowód: akta kontroli str. 157, 191-202)

Według Studium uwarunkowań podział funkcjonalno-przestrzenny Miasta przedstawiał się następująco: tereny zabudowy mieszkaniowej zajmowały powierzchnię 2 124 ha (37% powierzchni Miasta), zabudowy usługowej – 651 ha (11,3%), w tym 90 ha stanowiły tereny sportu i rekreacji, tereny użytkowane rolniczo – 547 ha (9,5%), tereny zieleni i wód – 1 644 ha (28,6%), tereny komunikacji – 307 ha (5,3%) i tereny infrastruktury technicznej – 29 ha (0,5%). W terenach zieleni i wód największą powierzchnię zajmowały tereny wód powierzchniowych śródlądowych (704 ha) oraz lasy (698 ha). Powierzchnia terenów zieleni urządzonej wyniosła 143 ha, ogródków działkowych – 51 ha, a cmentarzy – 48 ha.

Tereny zielone objęte formami ochrony przyrody zajmowały szacunkowo powierzchnię 390 ha, z tego około 350 ha znajdowało się w Południowo-małopolskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, w tym około 12 ha było położonych na obszarze Natura 2000 specjalny obszar ochrony siedlisk Środkowy Dunajec z dopływami, a 40 ha znajdowało się na obszarze Natura 2000 specjalny obszar ochrony siedlisk Nawojowa. Obszar tych terenów był położony odpowiednio na terenie wód otwartych z zielenią przyrzeczną rzeki Dunajec oraz na terenie lasów.

(dowód: akta kontroli str. 203, 207)

Na terenie Miasta w 2014 r. obowiązywało 58 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp), a w 2015, 2016 i 2017 r. (I kwartał) – 59 mpzp¹⁰. Powierzchnia Miasta objęta mpzp wyniosła 2 639 ha i stanowiła 45,8% powierzchni Miasta (5 761 ha). W 2015 i 2016 r. przystąpiono do sporządzenia pięciu mpzp dla 460,7 ha (8% powierzchni Miasta), a siedem innych mpzp dla 847,1 ha (14,7%) pozostawało w trakcie zmiany¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 157, 227, 228-233, 1181)

Badanie 20 mpzp obejmujących łącznie powierzchnię 1 962,63 ha (74,4% powierzchni objętej planami i 34,1% powierzchni Miasta) wykazało, że w planach tych ustalono zasady ochrony przyrody i terenów zieleni. Przykładowo w ustaleniach wspólnych dla wszystkich terenów wskazywano: zakaz likwidacji istniejących zadrzewień poza przypadkami zagrożenia bezpieczeństwa oraz przy braku możliwości innych rozwiązań technicznych przy pracach budowlanych, obowiązek zachowania i ochrony pomników przyrody, obowiązek ochrony i uzupełnienia obudowy biologicznej potoków gatunkami zgodnymi z siedliskiem, obowiązek stabilizacji zieleni o rozbudowanym systemie korzeniowym terenów wskazanych jako osuwiska, wymagane wprowadzenie zieleni drzewiasto-krzewiastej na określonej powierzchni w ramach powierzchni działek w terenach biologicznie czynnych. Z kolei dla terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej określano: obowiązek zachowania określonej procentowo powierzchni biologicznie czynnej, ochrony zieleni urządzonej, utrzymania i pielęgnacji istniejącej zieleni, ochrony drzewostanu, ochrony zieleni i wkomponowania garaży w istniejący drzewostan, realizacji pasa zieleni izolacyjnej wzdłuż terenów zabudowy usługowo-mieszkaniowej, zagospodarowania terenu sąsiedniego z terenami mieszkaniowymi pasem wielopiętrowej zieleni izolacyjnej. Wszystkie plany zostały uchwalone po stwierdzeniu zgodności ich ustaleń z ustaleniami obowiązującego w tym okresie Studium uwarunkowań. Spośród 20 planów miejscowych objętych badaniem pięć planów (811,75 ha)¹² pozostawało w trakcie zmiany.

(dowód: akta kontroli str. 225-226, 234-252)

Według mpzp podział funkcjonalno-przestrzenny Miasta w poszczególnych latach z okresu 2014-2016 przedstawiał się następująco:

- tereny zabudowy mieszkaniowej zajmowały powierzchnię odpowiednio: 754,8 ha (28,6% powierzchni objętej planami), 760 ha (28,8%) i 763 ha (28,9%),
- tereny zabudowy usługowej – odpowiednio: 306,1 ha (11,6%), 311,4 ha (11,8%) i 314 ha (11,9%), w tym odpowiednio 52,6 ha (2%), 52,4 ha (2%) i 52 ha (2%) stanowiły tereny sportu i rekreacji,
- tereny użytkowane rolniczo – odpowiednio: 197,9 ha (7,5%), 192,7 ha (7,3%) i 205 ha (7,8%),
- tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej – odpowiednio: 208,5 ha (7,9%), 211,1 ha (8%) i 211 ha (8%),
- tereny zieleni i wód – odpowiednio: 849,7 ha (32,2%), 847,1 ha (32,1%) i 832 ha (31,5%),
- tereny komunikacji – odpowiednio: 303,5 ha (11,5%), 298,2 ha (11,3%) i 296 ha (11,2%),
- tereny infrastruktury technicznej – odpowiednio: 18,5 ha (0,7%), 18,5 ha (0,7%) i 18 ha (0,7%).

W terenach zieleni i wód największą powierzchnię zajmowały lasy: 392,4 ha (14,9% powierzchni objętej planami) w 2014 i 2015 r. i 392 ha (14,9%) w 2016 r. oraz tereny wód powierzchniowych śródlądowych: 201,8 ha (7,6%) w 2014 r., 199,42 ha (7,6%) w 2015 r. i 199 ha (7,5%) w 2016 r. Z kolei powierzchnia terenów zieleni urządzonej wyniosła 150,18 ha (5,7%) w 2014 r., 145,51 ha (5,5%) w 2015 r. i 131 ha (5%) w 2016 r., innych terenów zieleni – 85,13 ha (3,2%) w 2014 r., 90,68 ha (3,4%) w 2015 r. i 91 ha (3,4%) w 2016 r., a cmentarzy – 20,19 ha (0,8%) w 2014 r., 19,09 ha (0,7%) w 2015 r. i 19 ha (0,7%) w 2016 r.

¹⁰ Liczba planów miejscowych w 2015 r. zwiększyła się w stosunku do 2014 r. z 58 do 59 planów ze względu na uchwalenie w 2015 r. zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Nowego Sącza Nowy Sącz-43. Zmianę planu do GUS policzono jako nowy plan, przyjmując, że od uchwalenia zmiany planu obowiązują dwa plany, tj. mpzp Nowy Sącz-43 przyjęty uchwałą Nr XXXII/395/2008 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 27 października 2008 r. oraz zmiana mpzp Nowy Sącz-43 przyjęta uchwałą Nr VI/47/2015 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 20 stycznia 2015 r.

¹¹ W dniu 21 lutego 2017 r. uchwalono zmianę planu Nowy Sącz-34 obejmującego 31,5 ha powierzchni Miasta.

¹² Nowy Sącz-24 (189 ha), Nowy Sącz-12 (113,81 ha), Nowy Sącz-47 (188 ha), Nowy Sącz-33 (200,5 ha) i Nowy Sącz-14 (120,44 ha).

Powierzchnia terenów zieleni i wód w mpzp w 2016 r. w porównaniu do 2014 r. zmniejszyła się o 17,7 ha (2,1%). Dyrektor Wydziału Architektury i Budownictwa wyjaśnił, że wynikało to ze zmiany planów miejscowych, w których zmieniano przeznaczenie terenów zieleni i terenów rolnych na tereny inwestycyjne – głównie na tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej, w mniejszym stopniu produkcyjnej. Wskazał, że zmiana przeznaczenia terenów spowodowana była wnioskami składanymi przez właścicieli nieruchomości, które były uwzględniane, jeżeli nie występowały przeciwwskazania wynikające z przepisów odrębnych lub innych uwarunkowań. Wyjaśnił również, że zmniejszenie terenów zieleni urządzonej wynikało ze zmiany przeznaczenia gruntów na cele inwestycyjne. Ponadto w sporządzanych zmianach planu dążono do ujednolicenia klasyfikacji terenów zieleni, w związku z tym tereny zieleni urządzonej pozostawiono dla terenów parków i zieleni towarzyszącej obiektom budowlanym, a pozostałe tereny (przeznaczone w planie jako tereny zieleni urządzonej) zmieniano na tereny zieleni, co spowodowało wzrost powierzchni innych terenów zieleni. Natomiast zmniejszenie powierzchni lasów wynikało ze zmiany klasyfikacji gruntów leśnych w ewidencji gruntów, co zostało uwzględnione w planach miejscowych. Z kolei zmniejszenie powierzchni terenów cmentarza związane było ze zmianą planu miejscowego, w którym zmieniono lokalizację terenu przeznaczonego na usługi (dla budowy obiektów sakralnych) oraz zwiększono powierzchnię terenu, tym samym zmniejszając powierzchnię terenu dla realizacji cmentarza.

(dowód: akta kontroli str. 253, 309, 311)

Udział terenów zieleni i zadrzewień na terenach objętych mpzp w powierzchni takich terenów wyznaczonej w Studium uwarunkowań wynosił: 51,7% w 2014 r., 51,5% w 2015 r. oraz 50,6% w 2016 i 2017 r. (stan na 31 marca 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 203, 253)

W kontrolowanym okresie wydano łącznie cztery decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dotyczące terenów zieleni dla łącznej powierzchni 19,7 ha, z tego:

- trzy decyzje w 2015 r. w zakresie bulwarów¹³ dla powierzchni 10,5 ha, z tego jedną decyzję na osiedlu Wólki (8,1 ha) i dwie decyzje na osiedlu Zabelcze (2,4 ha),
- jedną decyzję w 2016 r. w zakresie parków¹⁴ na osiedlu Wólki dla powierzchni 9,2 ha.

(dowód: akta kontroli str. 256-267, 268, 269-307)

Podział funkcjonalno-przestrzenny Miasta dla powierzchni objętych oraz nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego w latach 2014-2016¹⁵ przedstawiał się następująco:

- tereny zabudowy mieszkaniowej zajmowały powierzchnię odpowiednio: 2 057 ha, 2 062 ha i 2 065 ha
- tereny zabudowy usługowej - odpowiednio: 721 ha, 727 ha i 729 ha,
- tereny użytkowane rolniczo – odpowiednio: 406 ha, 401 ha i 413 ha,
- tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej – odpowiednio: 504 ha, 507 ha i 507 ha,
- tereny zieleni i wód – odpowiednio: 1 588 ha, 1 585 ha i 1 570 ha,
- tereny komunikacji – odpowiednio: 444 ha, 438 ha i 436 ha,
- tereny infrastruktury technicznej w kolejnych latach po 38 ha.

W terenach zieleni i wód lasy zajmowały powierzchnię 608 ha, tj. 10,6% powierzchni Miasta, tereny zieleni urządzonej odpowiednio: 224 ha (3,9%) w 2014 r., 220 ha (3,8%) w 2015 r. i 205 ha (3,6%) w 2016 r., a inne tereny zieleni odpowiednio: 86 ha (1,5%) w 2014 r. i 91 ha (1,6%) w 2015 i 2016 r.¹⁶

¹³ Decyzje nr: 37/2015, 38/2015 i 39/2015 z 22 października 2015 r. dla zamierzenia inwestycyjnego Budowa I Etapu Zintegrowanej Sieci Tras Rowerowych w Województwie Małopolskim z podziałem na zadania: zadanie nr 3 – EuroVelo 11 (EV11) w zakresie przebiegającym przez obszar miasta Nowego Sącza po prawym brzegu oraz po prawym wale przeciwpowodziowym rzeki Dunajec od ujścia rzeki Łubinka do granic administracyjnych miasta – odcinek II (decyzja 37/2015), po prawym wale przeciwpowodziowym rzeki Dunajec od Biegonic do Śródmieścia – odcinek I (decyzja 38/2015) oraz na działkach nr 51 i 52 w obrębie 120 (decyzja 39/2015).

¹⁴ Decyzja nr 1/2016 z 4 stycznia 2016 r. dla zamierzenia inwestycyjnego Rewitalizacja Parku Strzeleckiego wraz z przyległościami w Nowym Sączu przy ul. Ogrodowej i Wolskiej.

¹⁵ Stan na 31 marca 2017 r. odpowiadał danym za 2016 r.

¹⁶ Ponadto w terenach zieleni i wód: tereny wód powierzchniowych śródlądowych zajmowały powierzchnię odpowiednio: 596 ha (10,4%) w 2014 r., 593 ha (10,3%) w 2015 i 2016 r., tereny ogródków działkowych: 51 ha (0,9%), a cmentarze odpowiednio: 23 ha (0,4%) w 2014 r. i 22 ha (0,4%) w 2015 i 2016 r.

Tereny sportu i rekreacji (stanowiące część terenów zabudowy usługowej) zajmowały powierzchnię: 98 ha (1,7% powierzchni Miasta) w 2014 r. i 97 ha (1,7%) w 2015 i 2016 r. Łączna powierzchnia lasów, terenów zieleni urządzonej, innych terenów zieleni oraz terenów sportu i rekreacji wyniosła 1 016 ha (17,6% powierzchni Miasta) w 2014 i 2015 r. oraz 1 001 ha (17,4%) w 2016 r. Według Studium uwarunkowań łączna powierzchnia tych terenów w poszczególnych latach wyniosła 931 ha (16,2%).

(dowód: akta kontroli str. 203, 205)

Według sprawozdania SG-01 *Statystyka gminy: leśnictwo i ochrona środowiska* za 2014, 2015 i 2016 r. powierzchnia: gruntów leśnych wyniosła 61,37 ha w 2014 r. i 63,37 ha w 2015 i 2016 r.¹⁷, zadrzewień z wyłączeniem powierzchni na gruntach prywatnych – 109 ha w 2015 i 110 ha 2016 r.¹⁸, trzech parków wypoczynkowo-spacerowych – 17,4 ha, 10 zieleńców – 11 ha, zieleni ulicznej – 51,3 ha, terenów zieleni osiedlowej – 6 ha, cmentarzy – 17,9 ha oraz pozostałych terenów zieleni (park kolejowy) – 1,5 ha.

Łączna powierzchnia terenów zieleni urządzonej (tj. bez lasów i zadrzewień) w latach 2014-2016 wyniosła 105,1 ha i stanowiła 1,8% powierzchni Miasta oraz 25% powierzchni terenów należących do zasobu nieruchomości Miasta.

(dowód: akta kontroli str. 312-317, 318-322, 323-330, 491, 493-494, 717)

Powierzchnia terenów zieleni¹⁹ przypadająca na jednego mieszkańca wyniosła 111 m² w całym kontrolowanym okresie, a terenów zieleni urządzonej²⁰ na jednego mieszkańca zwiększyła się z 12 m² w 2014 i 2015 r. do 13 m² w 2016 r., co jednak było spowodowane zmniejszeniem się liczby ludności, a nie wzrostem powierzchni terenów zieleni.

(dowód: akta kontroli str. 54-56, 57, 60, 65, 312-317, 323-331)

W kontrolowanym okresie tereny obszarowej ochrony przyrody zajmowały szacunkowo łącznie 390 ha i stanowiły ok. 6,8% powierzchni Miasta, przy czym powierzchnia obszaru chronionego krajobrazu wynosiła szacunkowo 350 ha (międzywale rzeki Dunajec, osiedla: Biegonice, Wólki, Stare Miasto, Przetakówka, Zabełcze i Helena), a powierzchnia obszaru Natura 2000 wynosiła szacunkowo 52 ha, w tym 12 ha było położone na obszarze chronionego krajobrazu (osiedle Zawada).

W latach 2014-2016 liczba pomników przyrody, będących pojedynczymi drzewami oraz grupami drzew nie zmieniła się i wynosiła odpowiednio: 19 drzew i sześć grup, natomiast liczba alei zmniejszyła się z dwóch w 2014 i 2015 r. do jednej w 2016 r. W 2016 r. status pomnika przyrody utracił *Aleja brzoźowa* z uwagi na utratę wartości przyrodniczych²¹.

(dowód: akta kontroli str. 54-55, 206-208, 312-317, 332, 491, 493-494, 497)

W latach 2015-2017 (I kwartał) nie dokonywano zakupów gruntów na potrzeby urządzenia terenów zieleni.

(dowód: akta kontroli str. 59, 333)

W Urzędzie nie było opracowanego planu/strategii dotyczącej rozwoju i utrzymania terenów zieleni. Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej (WGK) wyjaśniła, że władze Miasta przykładają dużą uwagę do estetyzacji miasta przede wszystkim poprzez ukwiecenie miasta i jego zazielenienie oraz działają w tym zakresie zgodnie z przyjętymi przez siebie zasadami, ponieważ nie ma żadnych przepisów prawnych nakazujących opracowanie planu lub strategii dotyczącej rozwoju i utrzymania terenów zieleni w mieście. Wskazała, że

¹⁷ Dane w tym zakresie podano na podstawie uproszczonych planów urządzenia lasu dla miasta Nowy Sącz.

¹⁸ W sprawozdaniu SG-01 za 2014 r. nie wykazywało się powierzchni zadrzewień ogółem i na gruntach prywatnych. Według zestawienia gruntów wchodzących w skład grup rejestrowych przekazanych przez Wydział Geodezji Starostwa Powiatowego w Nowym Sączu, na koniec 2014 r. grunty zadrzewione i zakrzewione ogółem stanowiły 175 ha, w tym 66 ha na terenach prywatnych.

¹⁹ Obliczona jako suma wykazanych w sprawozdaniu SG-01 powierzchni: parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców, zieleni ulicznej, terenów zieleni osiedlowej, cmentarzy i pozostałych terenów zieleni (park kolejowy) oraz powierzchni gruntów leśnych ustalonych na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków.

²⁰ Obliczona jako suma wykazanych w sprawozdaniu SG-01 powierzchni: parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców, zieleni ulicznej, terenów zieleni osiedlowej, cmentarzy oraz pozostałych terenów zieleni (park kolejowy).

²¹ Uchwała nr XXIII/256/2016 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 19 kwietnia 2016 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody – „Aleja brzoźowa”, wpisanego do rejestru pomników przyrody województwa małopolskiego pod numerem 12 62201-007 (Dz. Urz. Województwa Małopolskiego poz. 2758).

strategiczny plan działania wynika przede wszystkim z wieloletnich doświadczeń, obserwacji, analiz i potrzeb mieszkańców miasta ukierunkowanych na jego estetyzację i utrzymanie terenów zielonych, rekreacyjnych w należytym stanie. Służyć ma temu również konkurs *Nowy Sącz – Miastem Kwiatów i Zieleni*, którego zadaniem jest pobudzenie inicjatyw mieszkańców w dbaniu o zieleń najbliższego otoczenia, a w ostatnich latach zainicjowano również akcję sadzenia choinek bożonarodzeniowych w doniczkach na terenie Lasku Falkowskiego.

(dowód: akta kontroli str. 1073, 1076, 1180)

W Urzędzie Miasta nie powołano zespołu doradczego i opiniującego działania podejmowane na rzecz przyrody i zieleni. Dyrektor Wgk wyjaśniła, że w Urzędzie funkcjonuje stanowisko ogrodnika miejskiego i nie rozważa się dla zachowania sprawności działań Urzędu powołania jakichkolwiek zespołów wydłużających proces decyzyjny. Wskazała również, że jeśli zachodzi konieczność konsultacji w zakresie zieleni przeprowadza się je z branżowymi fachowcami. Urząd Miasta jest otwarty na sugestie ze strony obywateli, zarządów osiedli, stowarzyszeń oraz przedsiębiorców.

(dowód: akta kontroli str. 1073, 1076-1077)

Uchwałą z 29 grudnia 2016 r. Rada Miasta Nowego Sącza przyjęła *Gminny Program Rewitalizacji miasta Nowego Sącza na lata 2016-2022 (Program rewitalizacji)*. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony na terenie Miasta w wyniku przeprowadzonej diagnozy obejmował cztery osiedla: Stare Miasto, Centrum, Kilińskiego i Przydworcowe²². W Programie tym przewidziano realizację następujących przedsięwzięć dotyczących terenów zieleni miejskiej:

- 1) *Działania zmierzające do integracji mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz usług społecznych – projekt pn. „Modernizacja amfiteatru znajdującego się w Parku Strzeleckim”* – szacowaną wartość tego przedsięwzięcia określono na poziomie 28 000,0 tys. zł, projekt miał być realizowany w latach 2017-2019,
- 2) *Wsparcie rozwoju osobistego i aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie dostępu do atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej, w tym „Zagospodarowanie rekreacyjne brzegów rzeki Kamienicy”* – szacowaną wartość tego przedsięwzięcia określono na poziomie 2 500,0 tys. zł, projekt miał być realizowany w latach 2017-2019;
- 3) *Wzrost poziomu integracji mieszkańców poprzez uspołecznienie zagospodarowania skwerów miejskich na obszarze rewitalizacji* – szacowaną wartość tego przedsięwzięcia określono na poziomie 770,0 tys. zł, projekt miał być realizowany w latach 2018-2020.

W Programie rewitalizacji wskazano, że nie przewiduje się zmian w dokumentach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego, tj. w uchwałach dotyczących mpzp oraz Studium uwarunkowań, gdyż obowiązujące dokumenty są zgodne z przyjętą polityką rewitalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 348-404, 1212-1230)

Po zmianie od 1 stycznia 2017 r. przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody²³ dotyczących usuwania drzew, Rada Miasta Nowego Sącza nie podjęła uchwały zezwalającej na usuwanie drzew bez wymaganego zezwolenia (na podstawie art. 83f ust. 1a ustawy o ochronie przyrody), jak i uchwały o określeniu stawek opłat za usunięcie drzew (na podstawie art. 85 ust. 4a ustawy o ochronie przyrody).

(dowód: akta kontroli str. 66, 68)

Zadania z zakresu ochrony przyrody, ochrony środowiska, utrzymania terenów zieleni, planowania i zagospodarowania przestrzennego, wydawania decyzji pozwoleń na budowę, gospodarki nieruchomościami gminnym należały do właściwości Wydziałów: Ochrony Środowiska, Gospodarki Komunalnej, Architektury i Budownictwa oraz Geodezji i Mienia. Zastępca Prezydenta Miasta podał, że wydziały te w sposób stały i ścisły współpracują ze sobą w ww. zakresie. Przykładowo Wydział Architektury i Budownictwa każdorazowo

²² Łącznie obszar rewitalizacji zajmował 200,8 ha, czyli 3,5% powierzchni Miasta, a zamieszkiwało go 9,8% mieszkańców Nowego Sącza (8 076 osób).

²³ Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, ze zm., zwana dalej *ustawą o ochronie przyrody*.

przesyła do zaopiniowania w zakresie ochrony środowiska projekty mpzp. Wydziały konsultowały projekty Studium uwarunkowań oraz Strategii rozwoju. Wskazał również, że ewidencja gruntów i budynków dla Miasta prowadzona jest na mocy zawartego porozumienia pomiędzy Miastem Nowy Sącz a Starostwem Nowosądeckim, oraz że pracownicy mają dostęp do tej ewidencji. Ponadto dla potrzeb ewidencjonowania zasobu nieruchomości Skarbu Państwa i Gminy zakupiony został program TurboEwid, umożliwiający dostęp do ewidencji gruntów. Pracownicy nie uczestniczą w posiedzeniach zespołu koordynującego usytuowanie projektowanych sieci uzbrojenia terenu. Zasób geodezyjny oraz ewidencję gruntów i budynków dla Miasta prowadzi Starosta Nowosądecki.
(dowód: akta kontroli str. 4-53, 66, 68-69)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Do zakończenia kontroli nie sporządzono żadnego raportu z wykonania POŚ, który został przyjęty uchwałą Rady Miasta Nowego Sącza z 18 lutego 2014 r. W dokumencie tym wskazano, że główna odpowiedzialność za realizację POŚ spoczywa na Prezydencie, który składa Radzie Miasta raporty z wykonania programu, a jako jedno z najważniejszych działań w ramach zarządzania środowiskiem na lata 2014-2016 wskazano sporządzenie raportu z wykonania POŚ, które zaplanowane na 2015 r.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska²⁴ z wykonania programu ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co dwa lata raporty, które przedstawia się radzie gminy.

Dyrektor WOS wyjaśniła, że raport z wykonania POŚ zostanie sporządzony do 31 sierpnia 2017 r. i przedstawiony Radzie Miasta w bieżącym roku. Wskazała, że POŚ został uchwalony w 2014 r. i zawierał informację o realizacji zadań w 2013 r. W latach 2014-2016 Miasto realizowało i zakończyło realizację znaczących zadań objętych POŚ, wobec czego uznano, że planowane wcześniej wykonanie raportu w 2015 r., wynikające z daty jego sporządzenia (2013 r.), tj. po roku od jego uchwalenia, nie miało w ocenie Dyrektora WOS racjonalnego uzasadnienia.

Zastępca Prezydenta Miasta złożył w tej sprawie wyjaśnienia podobnej treści. Wskazał dodatkowo, że 19 lipca 2017 r. zawarto umowę na wykonanie usługi polegającej na sporządzeniu raportu z wykonania POŚ za lata 2014-2016 oraz przygotowanie prezentacji elektronicznej obejmującej najistotniejsze informacje dotyczące tego wykonania. Termin realizacji tej umowy wyznaczono na 31 sierpnia 2017 r. i niezwłocznie po sporządzeniu i weryfikacji tego raportu zostanie on przekazany Radzie Miasta Nowego Sącza.

(dowód: akta kontroli str. 116-147, 148, 149-156, 334, 336-337, 339-344, 1212-1230)

2. Dane za 2014, 2015 i 2016 r., a dotyczące powierzchni przeznaczenia terenów pod poszczególne funkcje (% powierzchni Miasta), wykazane w sprawozdaniach *PZP-1 Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne* (w dziale 1 *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*) nie odpowiadały postanowieniom Studium uwarunkowań. Różnice dla poszczególnych funkcji terenu wynosiły:

- mieszkaniowe wielorodzinne i jednorodzinne stanowiące o 5,5 p.p. (317,4 ha) więcej niż wynikające ze Studium uwarunkowań,
- usługowe o 3,2 p.p. (184,6 ha) mniej,
- produkcyjne o 3,9 p.p. (223,4 ha) więcej,
- komunikacyjne o 2,6 p.p. (147,9 ha) więcej,
- infrastruktury technicznej o 0,1 p.p. (6 ha) mniej,
- użytkowania rolniczego stanowiące o 1 p.p. (57,6 ha) mniej,
- zieleni i wód stanowiące o 12 p.p. (688,2 ha) mniej²⁵.

Dyrektor Wydziału Architektury i Budownictwa wyjaśnił, że rozbieżności te wynikają z obliczania powierzchni w różnych programach graficznych. Poszczególne rodzaje przeznaczenia terenów wprowadzane są na różnych warstwach, co przy obliczeniach może powodować błędy wynikające z podwójnego policzenia tej samej powierzchni lub

²⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 519 ze zm.

²⁵ Wykazano również tereny inne na poziomie 4,3% powierzchni Miasta (247,6 ha).

pominięcia niektórych powierzchni. Wskazał również, że dla celów niniejszej kontroli obliczono ponownie powierzchnie terenów przeznaczonych pod różne funkcje i przyjęto je jako powierzchnie wynikające ze Studium uwarunkowań.

(dowód: akta kontroli str. 203, 204, 206, 209-224, 308, 310)

3. W sprawozdaniu *PZP-1 Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne* za 2016 r. dane dotyczące powierzchni przeznaczenia terenów pod poszczególne funkcje (% powierzchni przeznaczenia terenów w planach miejscowych) nie odpowiadały danym wynikającym z planów miejscowych, tj. wykazano tereny:

- zabudowy mieszkaniowej na poziomie 31,3% (826 ha), tj. mniejszym o 2,4 p.p. (63 ha) od wynikającego z mpzp,
- zabudowy usługowej na poziomie 13,3% (351 ha), tj. większym o 1,4 p.p. (37 ha),
- użytkowane rolniczo na poziomie 5,3% (139,9 ha), tj. mniejszym o 2,5 p.p. (65,1 ha),
- zieleni i wód na poziomie 30,1% (794,3 ha), tj. mniejszym o 1,4 p.p. (37,7 ha).

Dyrektor Wydziału Architektury i Budownictwa wyjaśnił, że plany miejscowe sporządzane były w różnych okresach czasu (od 1997 r.) i niektóre z nich zawierały nieprecyzyjne ustalenia, mogące być odmiennie interpretowane przez różne osoby opracowujące sprawozdanie PZP-1. Przykładowo udokumentowane obszary złóż gliny można zakwalifikować jako tereny produkcyjne lub jako tereny rolne. Inna może być też kwalifikacja przeznaczenia terenów o podwójnym przeznaczeniu, np. tereny usług z zielenią mogą być zakwalifikowane do terenów usług lub do terenów zieleni, czy tereny przewidziane do zabudowy położone w obszarze bezpośredniego zagrożenia powodzią mogą być zakwalifikowane do terenów mieszkaniowych bądź usługowych lub do terenów zieleni bądź terenów wód. Dyrektor wskazał również, że w związku ze stwierdzonymi rozbieżnościami zestawienie powierzchni w sprawozdaniu PZP-1 zostanie skorygowane w najbliższym okresie sprawozdawczym.

(dowód: akta kontroli str. 209-224, 253, 254, 309, 310)

2. Urządzanie, utrzymywanie, zagospodarowanie, odnawianie (rewitalizacja) terenów zieleni, standardy zieleni

Opis stanu
faktycznego

W Urzędzie nie sporządzano odrębnej diagnozy stanu przyrody i terenów zieleni w Mieście. Charakterystyka środowiska przyrodniczego ujęta była w POŚ²⁶. W części dotyczącej ochrony przyrody i krajobrazu podano, że środowisko przyrodnicze jest w oczywisty sposób przekształcone antropogenicznie, jednak stopień przekształcenia nie odbiega od innych miast porównywalnej wielkości i pełnionych funkcji. Intensywna działalność inwestycyjna powoduje sukcesywny wzrost terenów zabudowanych kosztem otwartych przestrzeni przyrodniczych. W części dotyczącej ochrony zasobów naturalnych wskazano, że zieleni urządzona stanowi o walorach estetycznych krajobrazu, a tym samym atrakcyjności miasta, jak również o komforcie życia mieszkańców. W intensywnie zainwestowanym obszarze Kotliny Sądeckiej enklawy zieleni urządzonej tworzą: parki publiczne i założenia parkowe przy poszczególnych obiektach (np. w obrębie Białego Klasztoru, Szpitala, Willi Marii), zieleni pokrywająca skarpy (np. skarpę miejską, Gęsie Planty), szpalery zieleni (np. Aleje Wolności, ul. Kraszewskiego, ul. Kilińskiego), zieleni przyrzeczna, skwery, zieleni formowana jako ozdobne klomby, tereny wyłączone z zainwestowania z innych względów funkcjonalnych i kulturowych (np. tereny Starej Sandecji), cmentarze, ogrody przydomowe i ogródki działkowe. W tym miejscu wskazano również, że niski wskaźnik zieleni w mieście Nowym Sączu w porównaniu z innymi miastami wyraźnie obliuguje do ochrony istniejących terenów zieleni urządzonej i sukcesywnego wzbogacenia miasta o nowe tereny tego typu.

(dowód: akta kontroli str. 116-147, 1180, 1212-1230)

²⁶ W metodyce opracowania POŚ wskazano, że został on opracowany z uwzględnieniem metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej m.in. na określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego miasta Nowy Sącz, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu.

W Mieście nie były opracowane i nie funkcjonowały standardy utrzymania zieleni. Standardy takie nie były również ujęte w POŚ. Dyrektor WGK wyjaśniła, podobnie jak w przypadku nieopracowania planu/strategii dotyczącej rozwoju i utrzymania terenów zieleni miejskiej, że władze Miasta działają w tym zakresie zgodnie z przyjętymi przez siebie zasadami.

(dowód: akta kontroli str. 1073, 1076, 1180, 1212-1230)

W Mieście nie było sporządzonej inwentaryzacji terenów zieleni, stanowiącej ilościowy zapis drzew i krzewów wraz z rozpoznaniem ich gatunków oraz określeniem ich rozmieszczenia w terenie i parametrów dendrometrycznych. Dyrektor WGK wyjaśniła, że nie sporządzono inwentaryzacji terenów zieleni, gdyż nie ma prawnego obowiązku w tym zakresie, poza ustawowym nakazem dbania o tereny zieleni. Wskazała, że znany jest stan zieleni miejskiej, zostanie jednak rozważone sporządzenie szczegółowej inwentaryzacji terenów zieleni miejskiej wraz z interaktywną mapą. Podała również, że do tej pory inwentaryzacja zieleni wykonywana była pod konkretne projekty, np. w przypadku planowanej inwestycji przy ul. Lwowskiej. W szczególnych przypadkach, w miarę potrzeb, zlecane są również badania dendrologiczne drzew.

(dowód: akta kontroli str. 1073, 1076, 1180)

W Urzędzie nie była prowadzona elektroniczna baza danych o terenach zieleni. Wykaz terenów zieleni ujęty był w załączniku do umowy na utrzymanie terenów zieleni miejskiej z 2013 i 2015 r. Załącznik ten zawierał ramowy plan utrzymania zieleni miejskiej, w tym utrzymanie zieleńców i alejek parkowych w czystości. W części dotyczącej zieleńców wyodrębniono: zieleń urządzoną (cztery parki miejskie, tj. Lasek Szwerzeński, Park Miejski – Planty, Park Strzelecki oraz Park im. Ireny Styczyńskiej, 14 placów oraz ciągi uliczne), zieleń nieurządzoną, w tym ścieżka wzdłuż Kamienicy i teren przy wałach nad Dunajcem, skarpy oraz pobocza drogowe.

Do zarządzania zielenią miejską pracownicy Urzędu Miasta wykorzystywali również takie narzędzia jak: ewidencja gruntów i budynków, System Informacji Przestrzennej, Geoportal, usługi Banku Danych o lasach, Geoserwis GDOŚ, mapy z Google wraz z podglądem do StreetView. Każdy z pracowników miał również dostęp do systemu informacji przestrzennej <http://sip.nowysacz.pl>, w którym poprzez wyświetlenie odpowiednich warstw mapy możliwy jest dostęp do różnego rodzaju danych, w tym do planu miasta, planowania przestrzennego (planów zagospodarowania przestrzennego), ewidencji gruntów i budynków (struktury własności), modułu adresowego (numeracja porządkowa budynków).

(dowód: akta kontroli str. 67, 69, 785-788, 821-824, 1180)

W strukturze WGK utworzone było stanowisko ogrodnika miejskiego, którego podstawowy zakres czynności obejmował w szczególności: utrzymanie miejskich terenów zielonych, w tym ogrodnictwa miejskiego, realizację zadań estetyzacji Miasta, wyposażanie terenów miejskich w elementy małej architektury, organizacja i nadzór nad usługami w zakresie należytego utrzymania, pielęgnacji, czystości i ukwiecenia terenów zielonych Miasta, realizowanie planów dotyczących uzupełniania i prowadzenia nowych nasadzeń materiałem roślinnym w parkach, na placach, w pasach drogowych i ciągach pieszych, przygotowywanie opinii projektów technicznych infrastruktury oraz koncepcji zagospodarowania obszarów w zakresie ochrony zieleni, organizację i nadzór nad odpowiednim zagospodarowaniem parków miejskich, pielęgnacją, prowadzenie nasadzeń i bieżące utrzymywanie każdego parku, rozpowszechnianie popularyzacji ochrony zieleni i prowadzenie akcji oraz konkursów służących idei zielonego i zdrowego miasta. Ogrodnik Miejska posiadała wykształcenie wyższe magisterskie w zakresie inżynierii środowiska oraz uprawnienia kwalifikacyjne w zakresie inspektora nadzoru terenów zieleni (zaświadczenie z 2006 r.). Uczestniczyła w szkoleniu *Zasoby przyrodnicze szansą zrównoważonego rozwoju*, jak i w szkoleniach z zakresu zamówień publicznych oraz dostępu do informacji publicznej. Poza ogrodnikiem miejskim zadania dotyczące terenów zielonych przypisane były również do zakresów czynności dwóch pracowników WOS. Zadania te polegały w szczególności na: przygotowywaniu decyzji dotyczących usuwania drzew i krzewów na terenie Miasta, prowadzeniu spraw związanych z ustanowieniem, utrzymaniem lub zniesieniem form ochrony przyrody, dotyczących gospodarki leśnej w lasach gminy i innych zadań z zakresu gospodarowania lasami. Osoby zatrudnione na tych stanowiskach posiadały wykształcenie wyższe – jedna z nich magisterskie na Wydziale Leśnym, a druga

– magisterskie na kierunku biologia i geologia, specjalność ochrona przyrody w zakresie geologii. Uczestniczyli oni w szkoleniach *Zasoby przyrodnicze szansą zrównoważonego rozwoju*, *Drzewa i krzewy w świetle zadań gmin i starostw*, jak i w szkoleniach z zakresu: problematyki utrzymania i usuwania drzew i krzewów, postępowania administracyjnego, wydawania zezwoleń na usuwanie drzew, gospodarki leśnej w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, planowania gospodarki leśnej w lasach niepaństwowych. Jedną z tych osób ukończyła również kurs dla audytorów wewnętrznych Systemu Ekozarządzania i Audytu EMAS.

(dowód: akta kontroli str. 405-415, 416-435)

W kontrolowanym okresie Miasto nie posiadało odrębnego dokumentu będącego planem (listą rankingową) inwestycji w zakresie zieleni. W tym zakresie Zastępca Prezydenta Miasta wskazał, że Miasto posiada gminny program rewitalizacji, w którym został także ujęty projekt dotyczący rewitalizacji terenu Parku Strzeleckiego w Nowym Sączu wraz z amfiteatrem oraz koncepcję programowo-przestrzenną zagospodarowania terenu wzdłuż ciągu komunikacyjnego ulicy Lwowskiej w Nowym Sączu, która zawiera m.in. inwentaryzację zieleni, projekt urządzenia zieleni i nowych nasadzeń oraz rozwiązania projektowe i techniczne (szacowane koszty tej inwestycji wynoszą 1 538,8 tys. zł). Zastępca Prezydenta Miasta wskazał ponadto, że otrzymaną nagrodę w wysokości 35 tys. zł, zdobytą w konkursie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie (WFOŚiGW) w edycji #ekoLIDERZY 2017 za najlepsze wykorzystanie środków z wojewódzkiego lub Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, Miasto zamierza wykorzystać na opracowanie projektu trasy ekologicznej w Lasku Falkowskim (szacowany koszt realizacji projektu to ok. 150 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 67, 69, 1080-1164)

W kontrolowanym okresie Miasto usunęło łącznie 238 drzew w 31 gatunkach oraz 44,03 m² krzewów z własnych terenów, z tego w 2015 r. usunęto 90 drzew i 6,7 m² krzewów, w 2016 r. – 117 drzew i 37,33 m² krzewów, a w I kwartale 2017 r. – 31 drzew, na podstawie 74 decyzji²⁷. Przyczynami usunięcia drzew były: obumarcie, zagrożenie bezpieczeństwa, względy estetyczne, przebudowa drogi publicznej lub parkingu, zły stan zdrowotny drzewa, kolizja z przebudową drogi i chodnika lub inną inwestycją. W kontrolowanym okresie z tytułu wydanych zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów naliczone zostały opłaty w łącznej wysokości 418,4 tys. zł, z tego 76,1 tys. zł w 2015 r., 99,8 tys. zł w 2016 r. i 242,5 tys. zł w I kwartale 2017 r. Wszystkie opłaty zostały odroczone i do zakończenia kontroli Miasto nie poniosło opłat z tytułu uzyskanych zezwoleń. W zamian za usunięte drzewa Miasto zostało zobowiązane do posadzenia łącznie 227 drzew i 8 m² krzewów.

(dowód: akta kontroli str. 436-438, 439, 445-457, 460-487)

W sprawozdaniu SG-01 wykazano, że w latach 2015-2016 nie pozyskiwano drewna z zadrzewień, posadzono 730 drzew (480 w 2015 r. i 250 w 2016 r.), a usunęto 57 drzew (42 w 2015 r. i 15 w 2016 r.). Liczba drzew usuniętych według decyzji wydanych dla Prezydenta Miasta zezwalających na ich usunięcie oraz drzew usuniętych w akcjach ratowniczych wyniosła łącznie 242 drzewa, a według protokołów odbioru usług utrzymania zieleni miejskiej w 2015 r. usunęto 393 drzewa, a w 2016 r. 492 drzewa.

Dyrektor WOŚ wskazała, że dane w dziale 3 *Tereny zieleni w miastach i wsiach*, pozycje 10-13 wypełniane były na podstawie danych podawanych przez WGK prowadzący sprawy związane z utrzymaniem terenów zielonych. Dane te pozyskiwane były z własnych szacunków i obserwacji przeprowadzonych w ciągu roku, a dotyczących nowych nasadzeń i ubytków drzew i krzewów. Wykazana w sprawozdaniu liczba nasadzeń obejmowała wszystkie nasadzenia na terenach gminnych, zleczanych przez WGK, a także wykonywane przez miejskie jednostki oraz podmioty realizujące nasadzenia na miejskich gruntach, natomiast liczba ubytków wykazana w sprawozdaniu SG-01 obejmowała egzemplarze obumarłe, na których usunięcie nie było wymagane zezwolenie.

(dowód: akta kontroli str. 312-317, 318-321, 323-331, 334-335, 337-338, 436-438, 827)

²⁷ Z tego 23 decyzje wydane w 2015 r., 36 decyzji w 2016 r. oraz 15 decyzji w I kwartale 2017 r. Decyzje zezwalające Prezydentowi Miasta na usunięcie drzew i krzewów w 2015 r. były wydawane przez Dyrektora WOŚ z upoważnienia Prezydenta Miasta, a od 1 stycznia 2016 r. – przez Dyrektora Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego z upoważnienia Marszałka Województwa Małopolskiego.

Badanie 11 wybranych decyzji (14,9% wszystkich decyzji) zezwalających Prezydentowi Miasta na usunięcie drzew wydanych w latach 2015-2017 (I kwartał) wykazało, że:

- pięć decyzji zezwalających na usunięcie łącznie 52 drzew i 6,7m² krzewów zostało wydanych na wniosek dyrektora Miejskiego Zarządu Dróg (MZD) w związku z przebudową dróg publicznych, chodnika, parkingu lub kolizji z inną inwestycją. W czterech decyzjach nałożono obowiązek wykonania nasadzeń zastępczych (62 drzewa), wszystkie nasadzenia zostały zrealizowane we wskazanym terminie, o czym poinformowano właściwy organ. Wydanie jednego zezwolenia nie zostało uzależniono od wykonania nasadzeń zastępczych. Dyrektor WOS wyjaśniła, że zezwolenie to obejmowało osiem drzew rosnących w pasie drogowym, w odległości od 1,5 do 5 m od krawędzi jezdni, w miejscu przeznaczonym na chodnik i ścieżkę rowerową, i nie było tam miejsca na wykonanie nasadzeń zastępczych. Wskazała również, że pomiędzy istniejącym parkingiem a planowanym chodnikiem i ścieżką rowerową pozostało kilkadziesiąt innych drzew nie kolidujących z inwestycją;
- sześć decyzji zezwalających na usunięcie łącznie 35 drzew zostało wydanych na wniosek Urzędu Miasta w związku z zagrożeniem bezpieczeństwa, względami estetycznymi, złym stanem zdrowotnym drzewa lub zmianą zagospodarowania zieleni. W czterech decyzjach nałożono obowiązek wykonania nasadzeń zastępczych (49 drzew), spośród których do dnia kontroli zrealizowano nasadzenia zastępcze wynikające z dwóch decyzji, o czym poinformowano właściwy organ, natomiast termin wykonania nasadzeń w pozostałych decyzjach jeszcze nie minął (odpowiednio: 31 grudnia 2017 r. i 31 maja 2018 r.). Wydanie dwóch decyzji nie zostało uzależnione od wykonania nasadzeń zastępczych. W jednej decyzji uzasadniono to dobrze zagospodarowaną i prowadzoną zielenią w miejscu usunięcia drzew i jego sąsiedztwie (teren cmentarza), a w drugiej małą odległością pomiędzy sąsiednimi drzewami. Dyrektor WOS wyjaśniła, że usunięte drzewo rosło przy przejściu dla pieszych (pas zieleni al. Batorego), w odległościach po ok. 5 m od sąsiednich drzew. Po usunięciu drzewa objętego decyzją odległość pomiędzy sąsiednimi drzewami wynosi ok. 12 m. W podobnych odległościach rosną pozostałe drzewa na tym terenie, stąd uznano, że odległość na posadzenie w zamian innego drzewa jest niezasadne. Ponadto korony rosnących tam sąsiednich lip stykają się, nie pozostawiając miejsca na koronę innego drzewa.

W czterech decyzjach miejsce nasadzeń zastępczych wskazano takie jak miejsce usunięcia drzew, a w przypadku pozostałych czterech decyzji – wskazano inną lokalizację.

We wszystkich decyzjach nie określano dodatkowych warunków technicznych sadzenia drzew, takich jak sadzenie pod nadzorem specjalisty, czy też stosowanie rozwiązań wspomagających wegetację i aklimatyzację. Dyrektor WOS wyjaśniła, że decyzje zezwalające Miastu na usunięcie drzew i krzewów wykonywane są przez wyspecjalizowaną firmę wykonującą usługi w zakresie pielęgnacji zieleni na podstawie zawartej umowy. Wskazała, że prace wykonywane są pod nadzorem Ogrodnika Miejskiego, który określa i sprawdza wymagania dla materiału sadzeniowego, warunki posadzenia drzew i krzewów dla konkretnej lokalizacji na terenie Miasta oraz nadzoruje wykonanie robót. W związku z tym nie było potrzeby określania dodatkowo warunków technicznych sadzenia drzew lub krzewów. W decyzjach wydanych przez Dyrektora Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego (od 1 stycznia 2016 r.) wskazano, że nowe drzewa mają być sadzone z bryłą korzeniową oraz prawidłowo ukształtowanym pnem i koroną, o parametrach zgodnych z normami stosowanymi w szkółkarstwie ozdobnym, nowe drzewa należy sadzić w miejscach poza sieciami uzbrojenia terenu, tak, aby w przyszłości nie stanowiły zagrożenia dla funkcjonowania tych urządzeń.

(dowód: akta kontroli str. 436-438, 440-444, 445-457, 460-487, 499, 500)

Dyrektor W GK wskazała, że drewno pochodzące z wycinek drzew na terenach zieleni miejskiej składowane jest na placu wykonawcy świadczącego usługę utrzymania zieleni, do czasu sprzedaży lub innego zagospodarowania. Drewno to nie posiada dużej wartości użytkowej z uwagi na fakt, że z terenów zieleni miejskiej usuwa się głównie egzemplarze obumarłe, porażone chorobami grzybowymi, z licznymi ubytkami wgłębnymi oraz zgniliznami i murszem. Ponadto drzewa na terenach zieleni ścinane są często metodą sekcijną (po fragmencie) przy wykorzystaniu technik alpinistycznych. Kawałki drewna są

więc niewymiarowe, nie stanowią drewna tartaczego, wielkowymiarowego. Miasto posiada cennik detaliczny sprzedaży drewna pochodzącego z lasu Miasta oraz terenów zieleni miejskiej, zatwierdzony Zarządzeniem Nr 85/2010 Prezydenta Miasta Nowego Sącza z dnia 17 marca 2010 r. w sprawie warunków sprzedaży drewna użytkowego i opałowego pozyskanego w lasach Miasta Nowy Sącz oraz przy pielęgnacji zieleni miejskiej (ze zmianami). Osoby zainteresowane zakupem drewna składają wniosek do Urzędu Miasta, a następnie mogą dokonać oględzin na miejscu jego składowania. Często po obejrzeniu rezygnują z zakupu z uwagi na jakość drewna, koszty załadunku oraz przerobienia. Częściowo pozyskane drewno z terenów zieleni miejskiej jest zrębkowane, a uzyskany materiał wykorzystywany w parkach i na zieleńcach do ściółkowania pod drzewami oraz krzewami. W 2016 r. z tytułu sprzedaży drewna z terenów zieleni miejskiej uzyskano dochody w wysokości 198,72 zł, a w 2015 i 2017 r. (I kwartał) nie uzyskano dochodów ze tego tytułu.

Dyrektor WGK podała również, że koszty usunięcia drzew z sześciu badanych decyzji, wydanych na wniosek Urzędu Miasta wyniosły 6,4 tys. zł.

MZD nie uzyskiwał żadnych dochodów z tytułu sprzedaży drewna pochodzącego z drzew, na usunięcie których uzyskał zezwolenie. Według informacji przekazanych do Urzędu Miasta, prowadząc inwestycje, na etapie opracowywania specyfikacji istotnych warunków zamówienia do przetargu zastrzegano, że w przypadku wycinki drzew w ramach inwestycji materiał z wycinki staje się własnością wykonawcy jako odpad w ramach poniesionych przez niego kosztów związanych z wycinką drzew i uprzątnięciem terenu.

(dowód: akta kontroli str. 440-444, 501, 502-513)

W kontrolowanym okresie została wydana jedna decyzja odmowna w zakresie usunięcia drzew lub krzewów. Dotyczyła ona odmowy wydania dyrektorowi MZD zezwolenia na usunięcie jednego drzewa (kasztanowca białego) rosnącego w pasie drogi publicznej. Wnioskodawca wskazał, że drzewo obumiera z przyczyn od niego niezależnych. Jednak, w trakcie prowadzonego postępowania przeprowadzono oględziny, podczas których ustalono, że drzewo to rozgałęzione na trzy odnogi na wysokości 120 cm ma zdrowe, żywe pędy, a część liści opadła z powodu żeru larw szrotówka kasztanowcowiaczka oraz suchego lata, na co wskazują suche krawędzie liści. Ustalono, że drzewo było żywe i miało szanse na przeżycie oraz zalecono jego obserwację.

(dowód: akta kontroli str. 458-459, 1235)

Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny wykonania nasadzeń zastępczych na podstawie dwóch decyzji, w których zezwolono na usunięcie największej liczby drzew wykazały, że:

- 1) na terenie działki położonej przy ul. Piłsudskiego były posadzone 22 świerki kłujące oraz jeden świerk serbski na podstawie decyzji WOŚ.6131.315.2015.JM z 23 września 2015 r., w której wskazano, że miał to być gatunek odpowiedni do warunków siedliskowych (bez podania nazwy gatunku). Obwód pnia na wysokości 100 cm w przypadku większości posadzonych drzew wynosił około 9 cm, tj. był mniejszy od minimalnego obwodu wskazanego w decyzji zezwalającej na usunięcie drzew (12-14 cm). Odległość sadzonych drzew została zachowana. Nie stwierdzono posuszu ani uszkodzeń drzew. Podłoże było wilgotne, misy wyłożono korą;
- 2) na terenie działki stanowiącej pas drogowy ul. Lwowskiej były posadzone 22 dęby szypułkowe *Fastigiata* na podstawie decyzji WOŚ.6131.279.2016.JM z 16 listopada 2016 r., w której zezwolono na usunięcie 11 drzew, a do nasadzeń wskazano ten gatunek drzewa. Obwód pnia na wysokości 100 cm w przypadku wszystkich drzew wynosił ok. 10 cm, tj. był większy od minimalnego obwodu wskazanego w decyzji zezwalającej na usunięcie drzew (6 cm). Odległość sadzonych drzew została zachowana. Drzewa były zabezpieczone palikami we właściwy sposób. Podłoże było suche, misy nie były wyłożone korą. Stwierdzono całkowity posusz jednego drzewa, a w przypadku dwóch innych posusz znacznej części drzewa.

(dowód: akta kontroli str. 460-487, 488-489, 1212-1230)

Dyrektor WOŚ wyjaśniła, że nie przeprowadzano kontroli stanu nowo posadzonych drzew, ponieważ ustawa nie nakładała takiego obowiązku, a w interesie strony zobowiązanej do

wykonania nasadzeń zastępczych jest, aby posadzone drzewa zachowały żywotność. Niezachowanie żywotności z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości musiałby udowodnić posiadacz tej nieruchomości (np. zniszczenie drzewa przez inne osoby) i powiadomić o tym organ wydający zezwolenie. W innym przypadku np. zła jakość materiału szkółkarskiego, brak stabilizacji i pielęgnacji drzew to przyczyny zależne od posiadacza, skutkujące obowiązkiem wpłaty opłaty.

Dyrektor WOŚ wyjaśniła również, że w decyzji WOŚ.6131.315.2015.JM wnioskodawca został zobowiązany do posadzenia gatunków drzew odpowiednich do warunków siedliskowych (bez wskazanie konkretnego gatunku), ponieważ wydawało się to uzasadnione biorąc pod uwagę warunki prowadzenia inwestycji i nasadzeń, tj. warunki miejskie na zmienionym przez roboty budowlane terenie. Wskazała również, że obecnie w decyzjach wpisywany jest gatunek drzew do nasadzeń.

Odnosząc się do ustaleń oględzin, Dyrektor WOŚ wyjaśniła, że:

- decyzja WOŚ.6131.315.2015.JM wydana została w krótkim okresie po zmianie treści ustawy o ochronie przyrody. W obowiązującej do 27 sierpnia 2015 r. wersji tej ustawy nie było obowiązku podawania obwodów drzew. W praktyce dla zachowania przyjętego w decyzji minimalnego obwodu na wysokości 1 m wynoszącego 12-14 cm wysokość drzew iglastych o stożkowym pokroju pnia, musiałaby wynosić ok. 3,5 m, zgodnie z *Zaleceniami jakościowymi dla ozdobnego materiału szkółkarskiego*, wydanymi przez Związek Szkółkarzy Polskich w 2013 r. Zastosowanie tak wysokich drzew wymagałoby zastosowania odpowiedniej stabilizacji (np. odciąg) i bardzo wysokich kosztów posadzenia. Również ukorzenienie się takich drzew jest trudne. Posadzone świerki o wysokości od 1,5 do 1,75 m uznano za odpowiedni materiał do nasadzeń zastępczych w tym miejscu;
- informacja o wykonaniu nasadzeń przy ul. Lwowskiej z decyzji WOŚ.6131.279.2016.JM wpłynęła 13 kwietnia 2017 r. i w tym czasie nie kontrolowano wykonania tych nasadzeń. Po przeprowadzonych w dniu 4 lipca 2017 r. oględzinach WOŚ wystąpił do wnioskodawcy pismem z 6 lipca 2017 r. z pouczeniem o obowiązku zapewnienia odpowiedniej pielęgnacji nowo posadzonych drzew i skutkach zaniedbań w tym zakresie. Ustalony w decyzji termin wykonania nasadzeń to 31 grudnia 2017 r., stąd wnioskodawca winien we własnym interesie dokonać w tym terminie uzupełniających nasadzeń w zamian za uschnięte sadzonki.

(dowód: akta kontroli str. 460-487, 490-491, 492-493, 498)

Wokół siedziby Urzędu Miasta i władz Miasta przy ul. Rynek 1 znajdowała się zielen. Na Rynku znajdował się kasztanowiec, któremu zabezpieczono odpowiednie warunki, tj. przestrzeń ziemną, wysypaną korą, na której posadzono niską roślinność, odgradzoną murkiem z płotkiem, wokół którego ustawiono ławki i kosze na śmieci oraz zamontowano na tym drzewie specjalne oświetlenie. Od strony północnej, zachodniej i południowej urządzone były skwery z krzewami i drzewami. W płycie Rynku ustawiono trzy konstrukcje metalowe w kształcie parasoli, na których urządzono rabaty kwiatowe i pod którymi ustawiono ławki. Wzdłuż wschodniej krawędzi Rynku posadzone były klony kuliste, których pnie zabezpieczono odpowiednimi konstrukcjami. Ponadto na płycie Rynku znajdowały się donice z roślinnością, plac zabaw dla dzieci, fontanna, pomnik i kurtyna wodna. W oknach budynku, będącego siedzibą władz Miasta, ustawiono donice z pelargoniami. Na terenach zieleni na Rynku zamontowany był system nawadniający do podlewania.

(dowód: akta kontroli str. 1062-1071, 1212-1230)

W kontrolowanym okresie Miasto nie uzyskało dochodów z tytułu opłat za usunięcie drzew i krzewów oraz kar za ich usunięcie. W latach 2015-2016 uzyskano środki z WFOŚiGW w łącznej wysokości 34 tys. zł, z tego 18 tys. zł na zwalczanie barszczu Sosnowskiego na terenie Miasta (rozdział 90004 *Utrzymanie zieleni w miastach i gminach*), a 16 tys. zł na projekt *Zabawa i edukacja w zdrowej atmosferze* (rozdział 90080 *Działalność badawczo-rozwojowa*). W 2017 r. plan dochodów z tytułu środków z WFOŚiGW wynosił 28,2 tys. zł, z tego na ww. zadania odpowiednio 9 tys. zł i 19,2 tys. zł (w I kwartale 2017 r. nie wpłynęły jeszcze środki z WFOŚiGW). Udział tych dochodów w dochodach Miasta stanowił odpowiednio 0,001% w 2015 r., 0,006% w 2016 r. i 0,005% w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 514, 515-526)

W latach 2015-2017 (I kwartał) na utrzymanie terenów zieleni i zadrzewień Miasto wydatkowało środki w łącznej wysokości 3 186,4 tys. zł, z tego 1 665,5 tys. zł (0,4% wydatków Miasta) w 2015 r., 1 345,1 tys. zł (0,3%) w 2016 r. i 175,8 tys. zł (0,1%) w I kwartale 2017 r. (plan tych wydatków na 2017 r. wynosił 1 369,0 tys. zł).

Wydatki te dotyczyły:

- zakupu nowych sadzonek drzew i krzewów (rozdział 90004 *Utrzymanie zieleni w miastach i gminach*): 56,7 tys. zł (3,4% wydatków na tereny zielone) w 2015 r. i 63,8 tys. zł (4,7%) w 2016 r.,
- utrzymania i pielęgnacji terenów zieleni (rozdział 90004): 1 494,3 tys. zł (89,7%) w 2015 r., 1 213,5 tys. zł (90,2%) w 2016 r. i 150,8 tys. zł (85,8%) w I kwartale 2017 r.,
- działalności edukacyjnej i informacyjnej (rozdział 90004): 5,7 tys. zł (0,3%) w 2015 r. i 8,5 tys. zł (0,6%) w 2016 r.
- innych zadań: 108,8 tys. zł (6,5%) w 2015 r. 59,3 tys. zł (4,4%) w 2016 r. i 25,0 tys. zł (5%) w I kwartale 2017 r.

Spośród innych zadań w 2015 r. sfinansowano przykładowo wykonanie rabaty przy al. Wolności (77,1 tys. zł, rozdział 90095 *Pozostała działalność*) oraz opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej zagospodarowania terenu wzdłuż ciągu ulicy Lwowskiej (9,2 tys. zł, dział 710 *Działalność usługowa*, rozdział 71095 *Pozostała działalność*), a w 2015 i 2016 r. wydatkowano środki na utrzymanie drzewostanów – pomników przyrody (odpowiednio 9,5 tys. zł i 9,0 tys. zł, rozdział 90008 *Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu*). W tej grupie wydatków uwzględniono również środki wydatkowane na inne akcje edukacyjne związane z ochroną przyrody, w tym zieleni i zadrzewień (rozdział 90080 *Działalność badawczo-rozwojowa*).

Wydatki na tereny zieleni w 2016 r. zmniejszyły się o 19,2% w stosunku do 2015 r., co wynikało przede wszystkim ze zmniejszenia wydatków na utrzymanie i pielęgnację terenów zieleni o 18,8%, a w 2017 r. zaplanowano je na poziomie 101,8% wykonania z 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 527, 528-556)

W kontrolowanym okresie nie zakładano nowych parków, skwerów, zadrzewień, ani parków kieszonek. W 2015 r. zrealizowano inwestycję polegającą na wykonaniu rabaty wyniesionej ponad poziom terenu przy al. Wolności w Nowym Sączu, osiedle Centrum. Zagospodarowano powierzchnię 0,018 ha, posadzono 235 krzewów. Inwestycja ta została zrealizowana na podstawie opracowanej na zlecenie Urzędu Miasta koncepcji, której autorem była osoba posiadająca kwalifikacje architekta krajobrazu. Wykonawcą inwestycji była firma zewnętrzna, zatrudniono również inspektora nadzoru. Przedmiotem zamówienia było: ułożenie palisady, wykonanie przejść między rabatami, montaż ławek oraz obsada materiałem roślinnym rabat, zgodnie z przekazaną dokumentacją techniczną „Koncepcja rabaty wyniesionej ponad poziom terenu w Nowym Sączu przy Alei Wolności”. Wykonawca załączył do protokołu odbioru oświadczenie, że zastosowane materiały są gatunku I oraz udziela 3-letniej gwarancji jakości na wykonaną rabatę, licząc od daty odbioru przedmiotu umowy. Rabata z palisady o wartości 77,1 tys. zł została przyjęta na stan środków trwałych Urzędu Miasta.

W wyniku przeprowadzonych oględzin ustalono, że inwestycja ta została wykonana zgodnie z opracowaną koncepcją. Rabata składała się z czterech modułów wyniesionych ponad poziom chodnika, pomiędzy którymi znajdowały się przejścia. Nasadzono roślinność wieloletnią w gatunkach wskazanych w koncepcji, a brzegi rabat obsadzono kwiatami sezonowymi. Przy rabacie umieszczone były cztery ławki.

(dowód: akta kontroli str. 681, 682-716, 1062-1071, 1212-1230)

W kontrolowanym okresie realizowano również zadania inwestycyjne mające na celu zapewnienie wielofunkcyjnego zagospodarowania terenów zieleni:

- wyposażenie terenów zieleni w zewnętrzne urządzenia fitness-siłownia na wolnym powietrzu – trzy projekty zrealizowane w 2015 r. (201,1 tys. zł), dwa w 2016 r. (139,0 tys. zł), jeden projekt w ramach budżetu obywatelskiego w trakcie realizacji (71,3 tys. zł), a jeden w trakcie przygotowania procedury przetargowej w 2017 r.;
- budowa boisk wielofunkcyjnych na terenie osiedli – trzy zadania w ramach jednego projektu realizowanego z budżetu obywatelskiego w 2016 r. (602,9 tys. zł) oraz jedno zadanie w trakcie realizacji w 2017 r. (429,4 tys. zł);

- wykonanie ogólnodostępnych placów zabaw – dwa zadania w ramach budżetu obywatelskiego zrealizowane w 2017 r. (387,3 tys. zł), a trzy inne, dotyczące budowy i modernizacji placów zabaw na osiedlach, w trakcie przygotowania.

W trakcie oględzin terenów zieleni stwierdzono wykonanie w parkach i na skwerach m.in. placów zabaw, siłowni pod chmurką oraz ścieżek rowerowych.

(dowód: akta kontroli str. 717-720, 1062-1071, 1212-1230)

W kontrolowanym okresie, poza kompensatami przyrodniczymi, sadzono również inne drzewa i krzewy, z tego: w 2015 r. posadzono 119 drzew i 426 krzewów, w 2016 r. – 101 drzew i 1 514 krzewów, a w I kwartale 2017 r. – osiem drzew i 355 krzewów. Koszt zakupu sadzonek tych drzew i krzewów wyniósł 119,4 tys. zł, z tego 47,8 tys. zł posadzonych w 2015 r., 62,9 tys. zł w 2016 r. i 8,7 tys. zł w I kwartale 2017 r.

W latach 2015-2017 Urząd Miasta dokonywał zakupu sadzonek z pominięciem ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁸ ze względu na wartość zamówienia poniżej, wyrażonej w złotych równowartości, 30 000 euro. W poszczególnych latach wystapiono do trzech podmiotów z zaproszeniem do złożenia oferty, w której określono m.in. wymagania jakościowe drzew i krzewów. Wskazano, że materiał roślinny miał być dostarczony w pojemnikach, musiał być czysty odmianowo i wyprodukowany zgodnie z zasadami agrotechniki szkółkarskiej. Rośliny musiały być zdrowe, zdrewniałe, zahartowane oraz prawidłowo uformowane z zachowaniem charakterystycznego dla gatunku i odmiany pokroju, wysokości, szerokości i długości pędów, równomiernie rozkrzewiony i rozgałęziony. Powinny być zachowane odpowiednie proporcje pomiędzy pniem, koroną i bryłą korzeniową. System korzeniowy musiał być dobrze wykształcony. Materiał roślinny powinien pochodzić ze szkółki, w której był regularnie szkółkowany. Wskazano również cechy, jakie musiał posiadać materiał roślinny oraz wady niedopuszczalne. Protokolarnego odbioru zakupionych sadzonek dokonywała Ogrodnik Miejska, która następnie przekazywała je firmie świadczącej usługi utrzymania terenów zieleni miejskiej. Wszystkie zamówienia zostały zrealizowane bez zastrzeżeń. Koszt zakupu sadzonek wyniósł: 56,7 tys. zł w 2015 r., 61,8 tys. zł w 2016 r. i 70,0 tys. zł w 2017 r. (czerwiec).

Usługi nasadzenia drzew i krzewów realizowane były w ramach umowy na utrzymanie terenów zieleni miejskiej. Badanie miesięcznych protokołów odbioru zrealizowanych usług wykazało, że:

- w 2015 r. posadzono 131 drzew (sierpień i wrzesień) i 1 272 krzewy (czerwiec, sierpień, październik i grudzień),
- w 2016 r. posadzono 136 drzew (luty, marzec, kwiecień, maj, sierpień, październik, listopad i grudzień) i 852 krzewy (sierpień, październik i listopad),
- w I kwartale 2017 r. posadzono osiem drzew (marzec) i 355 krzewów (marzec).

Ogrodnik Miejska wyjaśniła, że w grudniu 2015 r. warunki pogodowe umożliwiały sadzenie krzewów, nie było pokrywy śniegowej, a ziemia nie była zamrznięta, w ciągu dnia panowały dodatnie temperatury powietrza. Podobnie w 2016 r. – w lutym, listopadzie i grudniu panujące warunki pogodowe umożliwiały sadzenie drzew i krzewów. Wskazała również, że stosowany do nasadzeń materiał roślinny z bryłą korzeniową w pojemnikach może być wysadzany w okresach zimowych, kiedy grunt nie jest zamrznięty.

(dowód: akta kontroli str. 721-722, 723-771, 827-866)

Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny dwóch miejsc, w których dokonano największej liczby nasadzeń nowych drzew (poza kompensatami przyrodniczymi) w 2015 r. wykazały, że nowo posadzone drzewa i krzewy na boisku sportowym na osiedlu Przetakówka oraz przy ul. Bohaterów Orła Białego na osiedlu Dąbrówka, wokół urządzonej siłowni zewnętrznej, były w dobrej kondycji, podłoże było wilgotne, misy drzew były wysypane korą. W trakcie oględzin Ogrodnik Miejska wyjaśniła, że dwa klony pospolite, spośród dziewięciu posadzonych w 2015 r. na boisku sportowym uschły i w związku z tym w 2017 r. na ich miejsce posadzono dwa wiąz. Ponadto w 2017 r. posadzono inne drzewa.

(dowód: akta kontroli str. 1062-1071, 1212-1230)

²⁸ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164 ze zm.

Pielęgnacja i utrzymanie terenów zieleni miejskiej powierzone było do realizacji firmie zewnętrznej na podstawie zawartej umowy. Zadanie to obejmowało usługę bieżącego utrzymania zieleni miejskiej oraz terenów miejskich sąsiadujących z nieruchomościami zabudowanymi. Bieżące utrzymanie zieleni miejskiej obejmowało w szczególności: koszenie zieleńców (zieleń urządzona, nieurzadzona, skarpy, pobocza drogowe) utrzymanie zieleńców i alejek parkowych w czystości, grabienie zieleńców, formowanie drzew ulicznych, żywopłotów i krzewów, prace przy drzewostanie wysokim (wycinki, cięcia pielęgnacyjne i techniczne), usuwanie wiatrolomu, nasadzenie drzew, krzewów i żywopłotów, zakładanie trawnika, odchwaszczanie skupin krzewów i żywopłotów, czyszczenie obrzeży trawnikowych, remont i montaż ławek parkowych, karczowanie krzewów, usuwanie pniaków, obsada letnia i jesienna oraz pielęgnacja rabat, obsada i pielęgnacja roślin w pojemnikach, gazonach, donicach i amplach oraz utrzymanie Miejsc Pamięci Narodowej.

W kontrolowanym okresie obowiązywały dwie umowy, tj. umowa z 23 stycznia 2013 r. zawarta na okres od 1 lutego 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz umowa z 16 listopada 2015 r. na okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2018 r. Obydwie umowy zostały zawarte z tym samym wykonawcą. Zawarcie ww. umów poprzedzało przeprowadzenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego. W specyfikacji istotnych warunków zamówienia określono warunki dotyczące posiadanej wiedzy i doświadczenia²⁹, dysponowania potencjałem technicznym³⁰ oraz osobami zdolnymi do wykonania zamówienia³¹. Wybrany wykonawca spełniał wszystkie warunki.

Załącznikiem do umowy był *Ramowy plan utrzymania zieleni miejskiej Nowego Sącza* obejmujący szczegółowe wytyczne dotyczące zleconych usług, w tym przykładowo dla:

- wykonywania nowych nasadzeń wskazano, że usługa ta obejmuje nasadzenie drzew z bryłą korzeniową do uprzednio wykopanych i zaprawionych ziemią urodzajną lub kompostową dołków oraz pielęgnację w pierwszym roku po posadzeniu. Określono, że należy przyjąć ok. 2 m³ ziemi urodzajnej lub kompostowej na 100 szt. drzew, drzewa mają zostać opaliskowane z użyciem 3 palików toczonych o wysokości 2-2,5 m i średnicy 6 cm impregnowanych, a wokół posadzonego drzewa należy wyściółkować korą. Podano również, że materiał roślinny (wysokości 2-3 m) zamawiający dostarcza wykonawcy i każdorazowo wskaże miejsce sadzenia;
- wycinki drzewa o średnicy pnia mierzonej na wysokości 1,3 m wskazano, że usługa ta obejmuje wycinkę drzew o wskazanych średnicach pnia wraz z karczowaniem lub frezowaniem pniaka do głębokości 30 cm oraz wywóz drewna wielko i średniowymiarowego na skład wykonawcy, przechowania do czasu sprzedaży przez zamawiającego lub innego zagospodarowania. Określono również, że wykonawca zutylizuje drewno małowymiarowe oraz karpy korzeniowe we własnym zakresie, a teren wycinki po zakończeniu prac musi zostać uporządkowany. Podano również, że

²⁹ W okresie ostatnich trzech lat przed upływem terminu składania ofert (a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie) wykonanie lub wykonywanie z należytą starannością co najmniej jednej usługi polegającej na co najmniej rocznym utrzymaniu i pielęgnacji zieleni na terenach należących do miast lub gmin wiejskich, obejmujących m.in. koszenie zieleńców, pielęgnację i wycinkę drzew, także w pasach drogowych, obsadę i utrzymanie rabat kwiatowych o wartości minimum 1 mln zł w okresie jednego roku.

³⁰ Samochód ciężarowy samowyladowczy do 3,5 t (4 szt.), samochód ciężarowy samowyladowczy powyżej 3,5 t, ciągnik rolniczy (2 szt.), koparko-ladowarka, podnośnik hydrauliczny o wysokości podnoszenia min. 21 m, polewaczka lub inne urządzenie przystosowane do podlewania rabat, gazonów, itp., pojazd do oczyszczania chodników, kosiarka ciągnikowa samobieżająca z pojemnikiem, kosiarka bijakowa (3 szt.), kosiarka bijakowa z wysięgnikiem do koszenia poboczy, kosiarka spalinowa z koszem (10 szt.), kosiarka spalinowa samojezdna z koszem i szerokością kosiska 100 cm (2 szt.), podkaszarka spalinowa (10 szt.), glebogryzarka spalinowa (2 szt.), pilarka spalinowa (5 szt.), frezarka do pni, rębak do gałęzi, nożyce spalinowe do żywopłotu (8 szt.), opryskiwacz spalinowy plecakowy (2 szt.), opryskiwacz ręczny plecakowy (2 szt.), pług do odśnieżania ciągnikowy o szerokości 120-160 cm (2 szt.), rozsypnik soli, piasku (2 szt.) oraz narzędzia do ręcznego utrzymania terenów: grabie, miotły, sekatory, łopaty, motyki i łopaty do odśnieżania.

³¹ Minimum dwie osoby nadzorujące prace, posiadające kwalifikacje zawodowe do utrzymania i pielęgnacji zieleni, posiadające wykształcenie średnie lub wyższe ogrodnicze, leśne lub rolnicze, minimum cztery osoby posiadające uprawnienia pilarsza/operatora pilarki spalinowej, minimum dwóch pilarszy posiadających kwalifikacje do pielęgnacji drzew ozdobnych, minimum czterech ogrodników z co najmniej 10-cio letnią praktyką oraz minimum dwie osoby z uprawnieniami do kierowania ruchem.

prace przy drzewostanie wysokim, wycinki i cięcia w koronach drzew odbywać się będą każdorazowo za wskazaniem zamawiającego.

Koszt utrzymania terenów zieleni miejskiej w tytułu zawartej umowy wyniósł 1 494,3 tys. zł w 2015 r., 1 213,5 tys. zł w 2016 r., a 150,8 tys. zł w I kwartale 2017 r.

W umowie określono, że codziennej kontroli podlega całość prac wynikających z zakresu umowy, zamawiający powiadomi wykonawcę o kontroli minimum godzinę przed jej rozpoczęciem i wykonawca ma obowiązek zapewnić transport. Ponadto wskazano, że zamawiający ma prawo przeprowadzić kontrolę samodzielnie, bez udziału wykonawcy. Rozliczenia miały następować w okresach miesięcznych, na podstawie protokołów odbioru robót (odbiór robót miał zostać dokonany przez upoważnionego przedstawiciela zamawiającego). W kontrolowanym okresie Ogrodnik Miejska przeprowadziła łącznie osiem kontroli dotyczących realizacji umowy na utrzymanie terenów zieleni miejskiej, z których sporządzono protokoły, z tego pięć w 2015 r., dwie w 2016 r. i jedną w I kwartale 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 772-826, 827-866, 867-1061, 1165-1179)

W trakcie kontroli przeprowadzono oględziny terenów zieleni miejskiej³², podczas których stwierdzono m.in., że:

- miejsca te były zadbane, utrzymane w czystości, łatwo dostępne dla mieszkańców; jedynie w jednym z parków stwierdzono porzucane śmieci wokół ławek i zniszczone kosze na śmieci. W tym zakresie Dyrektor WGK wyjaśniła, że teren parkowy jest codziennie sprzątany przez firmę utrzymującą zieleń, a kontrola parku miała miejsce przed terminem sprzątania. Wskazała, że na tym obszarze wielokrotnie montowane były kosze na śmieci, ale za każdym razem zostały zniszczone albo spalone przez wandalów, jednak z problemem tym Urząd stara się skutecznie walczyć. Dodała, że w miejsce zniszczonych koszy zastosowane zostanie inne rozwiązanie – przy ławkach osadzonych przy alejce spacerowej zamontowane zostaną plastikowe kosze lub worki na śmieci. W dniu 7 sierpnia 2017 r. Dyrektor WGK poinformowała o zamontowaniu koszy parkowych wzdłuż alejki spacerowej;
- drzewa i krzewy były w dobrej kondycji, nowo posadzone drzewa były zabezpieczone we właściwy sposób (opalikowane), misy były wysypane korą. Jedynie w jednym z parków stwierdzono obumarcie dwóch drzew i duży posusz w dwóch innych drzewach. W tym zakresie Dyrektor WGK wyjaśniła, że drzewa te obumarły na skutek uszkodzeń mrozowych i zlecono ich usunięcie, natomiast prace pielęgnacyjne przy drzewach, na których stwierdzono wydzielenie się posuszu, z uwagi na trwający okres lęgowy (na drzewach w parku rozwieszone są budki lęgowe) zostaną przeprowadzone po jego zakończeniu, drzewa są usytuowane poza zasięgiem alejki parkowej i nie stwierdzono potrzeby natychmiastowego działania. Wskazała również, że 14 czerwca 2017 r. została przeprowadzona kontrola stanu drzew w Lasku Szwerteńskim, podczas której stwierdzono obumarcie tych drzew i wydzielenie się posuszu w topoli białej;
- oprócz drzew i krzewów w parkach i na skwerach urządzone były sezonowe rabaty kwiatowe (z systemem nawadniania), zegar kwiatowy oraz gazony z kwiatami, znajdowały się na ich terenie również pomniki przyrody odpowiednio oznakowane, place zabaw dla dzieci, pomniki, a w parku Planty Miejskie dodatkowo: fontanna, figury dwóch tańczących par dzieci, nawiązujące do odbywającego się w Nowym Sączu międzynarodowego Święta Dzieci Gór, szalety miejskie;
- w parkach urządzone były alejki różnego typu, a ich kształt był dopasowany do rosnących drzew, wzdłuż alejek ustawione były ławki, kosze na śmieci i na psie odpady oraz oświetlenie;
- drzewa przyuliczne ul. Lwowskiej były w złej kondycji, były ogłowione z konarów, stwierdzono tylko pędy tegoroczne. W tym zakresie Dyrektor WGK wyjaśniła, że została opracowana koncepcja wymiany drzew przy tej ulicy;
- na terenie Miasta znajdowało się wiele skwerów i rabat kwiatowych, a na starych drzewach zawieszane były budki lęgowe dla ptaków.

(dowód: akta kontroli str. 1062-1071, 1212-1230, 1233-1234)

³² Park im. Ireny Stycznińskiej, Park Miejski Planty, park miejski Lasek Szwerteński, skwer Pozdancze u podnóża ruin zamkowych, skwer przy ul. 29 Listopada, ulica Piotra Skargi (kasztanowce), Plac 3-go maja, ulice Jagiellońska i Wałowa, ulica Lwowska (drzewa przyuliczne).

Dyrektor W GK wyjaśniła, że kontrolę stanu zieleni w parkach, przy drogach, zieleńcach oraz na terenie zieleni osiedlowej prowadzi się na bieżąco i dlatego też większą część czasu pracy Ogródnik Miejska spędza w terenie. W szczególności kontroli podlega starodrzew w parkach, przy drogach, na terenach zieleni osiedlowej oraz w miejscach o dużym natężeniu ruchu pieszych, by wyeliminować jakiegokolwiek zagrożenie bezpieczeństwa. Podczas wizji w terenie dokonywane są przeglądy drzew. Stan drzew sprawdzany jest w czasie objazdów po mieście z wykonawcą świadczącym usługę w zakresie utrzymania zieleni na terenie Miasta. W okresie wiosennym kontrolowane są też drzewa z uwagi na mogące wystąpić uszkodzenia mrozowe, m.in. listwy mrozowe i rozszczenia pnia powodujące często rozłamanie i powalenie drzew, co zagraża ludziom i mieniu. W czasie przeglądów drzew oceniane są poszczególne części drzewa, tj. korona (pod kątem występowania posuszu, rozwidleń pni U i V kształtnych, żerowania szkodników itp.), pień (pod kątem pochylenia, występowania ubytków, wypróchnień i murszów, obecności owocników grzyba, pęknięć mechanicznych itp.), korzenie i nabiegi korzeniowe (pod kątem uszkodzeń mechanicznych, rozwoju systemu korzeniowego, odkrycia, zrywania, pochylenia drzewa itp.). W czasie oględzin drzew ocenia się również statykę drzewa, pochylenie, warunki wilgotnościowe oraz jego usytuowanie w terenie. Po dokonaniu oceny stanu drzew ustala się dalszy sposób postępowania. Na drzewa obumarłe, nierokujące poprawy kondycji zdrowotnej oraz stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi i mienia kierowany jest wniosek o wydanie zezwolenia na jego usunięcie do właściwego organu. Po otrzymaniu decyzji zezwalającej na usunięcie drzew wykonawca prac w zakresie utrzymania zieleni przystępuje do usunięcia tych drzew. Natomiast w przypadku drzew typowanych do prac pielęgnacyjnych ustalany jest z wykonawcą zakres prac (rodzaj cięć i ich rozmiar oraz inne zabiegi pielęgnacyjne i zabezpieczające, np. wykonanie wiązań w koronie zabezpieczających drzewo przed rozłamaniem). Drzewa typowane do prac pielęgnacyjnych poddawane są usunięciu posuszu, wykonaniu cięć korygujących, prześwietlających w okresie poza lęgowym ptaków, chyba że stan drzewa wymaga natychmiastowego działania zabezpieczającego, by wyeliminować zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi i mienia. Ponadto w sprawie drzewostanu na bieżąco przyjmowane i sprawdzane są zgłoszenia od mieszkańców, Straży Miejskiej, Wydziału Zarządzania Kryzysowego. Na okoliczność kontroli i przeglądów drzew sporządza się protokoły.

Dyrektor W GK wskazała również, że na miejskich terenach zieleni są tysiące drzew i krzewów, i jest oczywiste, że niektóre spośród nich (w bardzo niewielkiej liczbie) ulegają obumarciu na skutek różnych czynników, niezależnych od człowieka. Drzewa obumarłe zastępuje się nowymi nasadzeniami. Szacuje się, że ubytki wśród nowo posadzonych drzew nie przekraczają 5%, a koszt sadzonek do nasadzeń powtórnych to ok. 2,0 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1073-1075, 1076-1079, 1080-1164)

W latach 2015-2017 (I kwartał) kontrola stanu utrzymania zieleni, terenów zieleni i zadrzewień w Mieście była przeprowadzana przez Ogródnik Miejską wraz z przedstawicielem firmy realizującej na rzecz Miasta usługi bieżącego utrzymania terenów zieleni miejskiej. W 2015 r. przeprowadzono łącznie 16 kontroli, w 2016 r. – 20 kontroli, a w I kwartale 2017 r. trzy kontrole. Przebieg kontroli dokumentowano protokołem kontroli, a w niektórych przypadkach dodatkowo sporządzano dokumentację fotograficzną. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono przykładowo:

- konieczność usunięcia drzew obumarłych lub w stanie prowadzącym do obumarcia,
- prawidłowość wykonywania prac polegających na wykonaniu cięć sanitarnych, poprawiających statykę drzew, redukcji koron,
- wrastanie drzew w skrajnię drogi i dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego zalecono wykonanie cięć technicznych,
- prawidłowe posadzenie nowych drzew – dołki zaprawione ziemią urodzajną, nasadzenia zabezpieczone palikami,
- występowanie posuszu w drzewach i zalecono przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych i cięć sanitarnych oraz korekcyjnych w celu obniżenia korony i zapewnienia bezpieczeństwa poprzez poprawę statyki drzew,
- wykonanie prac pielęgnacyjnych sanitarnych, usunięcie gałęzi suchych, połamanych i zalecono wykonanie skrajni nad chodnikiem i parkingami,

- utrzymanie terenu w czystości, wykoszone trawniki, nowe drzewa wykazywały żywotność, posiadały właściwe ulistnienie i świeże tegoroczne przyrosty, podłoże w obrębie nowych nasadzeń było wilgotne, zalecono wyściółkowanie mis korą lub zrębkami w celu zabezpieczenia drzew przed uszkodzeniem w czasie koszenia oraz utratą wilgotności,
- obumarcie nowo posadzonych drzew, które posiadały martwe gałęzie bez oznak rozpoczęcia wegetacji, bez pąków liściowych, gałązki łamliwe, na pniu widoczne były listwy mrozowe, natomiast pozostały drzewostan oraz krzewy prawidłowo rozpoczęły sezon wegetacyjny – posiadały zdrowe pędy i widoczne pierwsze liście.

Kontrolami objęto realizację umowy na utrzymanie zieleni miejskiej, w tym prowadzonych prac pielęgnacyjnych, prac przy drzewostanie wysokim, stan zdrowotny drzew, w tym drzew przyulicznych, starodrzewu oraz nowych nasadzeń, utrzymanie zieleni osiedlowej oraz zieleni w parkach.

(dowód: akta kontroli str. 1073-1074, 1077-1078, 1165-1179)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wykazane w sprawozdaniu SG-01 za 2015 i 2016 r. dane w zakresie ubytków drzew w ciągu roku (dział 3 wiersz 12) nie odpowiadały stanowi faktycznemu. W sprawozdaniu SG-01 wykazano, że w latach 2015-2016 usunięto 57 drzew, z tego 42 w 2015 r. i 15 drzew w 2016 r., podczas gdy liczba drzew usuniętych tylko według decyzji wydanych dla Prezydenta Miasta zezwalających na ich usunięcie oraz drzew usuniętych w akcjach ratowniczych³³ wyniosła łącznie 242 drzewa, z tego 93 drzewa w 2015 r. oraz 149 drzew w 2016 r. Ponadto według protokołów odbioru usług utrzymania zieleni miejskiej w 2015 r. usunięto 393 drzewa, a w 2016 r. 492 drzewa.

Według instrukcji do sporządzenia sprawozdania SG-01 w wierszach 10-13 działu 3 należy wykazać prace wykonane w obiektach zaliczonych do terenów zieleni w miastach i wsiach. Gminy wykazują liczbę drzew i krzewów usuniętych na skutek realizacji inwestycji budowlanych, remontów i modernizacji dróg, działań służących utrzymaniu i konserwacji zieleni (egzemplarze obumarłe, nie rokujące szans na przeżycie itd.), działań prowadzonych w ramach ochrony ludności i mienia oraz liczbę drzew i krzewów utraconych na skutek nawałnic, pożarów, itp. Należy wykazać liczbę wszystkich ubytków, które doprowadziły do zubożenia w ciągu roku terenów zieleni należących do gminy, bez względu na to, czy usunięcie drzew i krzewów wymagało zezwolenia. Należy wykazać liczbę wszystkich ubytków, które doprowadziły do zubożenia w ciągu roku terenów zieleni innych niż te należące do gminy, gdzie usunięcie drzew i krzewów wymagało zezwolenia. Nie należy wykazywać ubytków z terenów zieleni innych niż te należące do gminy, na które nie jest wymagane zezwolenie.

Dyrektor WOŚ wyjaśniła, że liczba ubytków wykazana w sprawozdaniu SG-01 obejmowała egzemplarze obumarłe, na których usunięcie nie było wymagane zezwolenie. Wskazała również, że w związku z niewłaściwym wykazaniem w sprawozdaniu SG-01 liczby nasadzeń i ubytków drzew oraz krzewów Wydział Gospodarki Komunalnej wystąpił do wszystkich jednostek miejskich o przesłanie informacji o dokonanych w 2016 r. nasadzeniach i ubytkach na gruntach gminy, celem dokonania korekty tego sprawozdania. Po zebraniu danych informacja zostanie przekazana do GUS. Wskazała również, że w rozmowie telefonicznej przeprowadzonej w dniu 10 lipca 2017 r. z pracownikiem GUS wyznaczonym do kontaktu w sprawach merytorycznych dotyczących sprawozdań SG-01 dla województwa małopolskiego uzyskano informację, że zbiory GUS są zamknięte, a korekta taka będzie możliwa w terminie składania kolejnego sprawozdania, co zostanie wykonane.

(dowód: akta kontroli str. 312-317, 318-320, 323-331, 334-335, 337-338, 345-347)

³³ Na podstawie zestawień przesłanych przez Komendę Miejską Straży Pożarnej w Nowym Sączu do WOŚ, w trakcie akcji ratowniczych w 2015 r. usunięto trzy drzewa, w 2016 r. – 32 drzewa, a w I kwartale 2017 r. 24 drzewa.

3. Współpraca z mieszkańcami w zarządzaniu zielenią miejską, działalność edukacyjna i informacyjna

Opis stanu faktycznego

W ramach budżetu obywatelskiego na 2016 i 2017 r. mieszkańcy zgłosili odpowiednio 13 i 6 projektów dotyczących zieleni, terenów zieleni i zadrzewień, co stanowiło odpowiednio 20,3% i 25% wszystkich zgłoszonych projektów. Spośród 13 projektów zgłoszonych do realizacji w 2016 r., cztery były niezgodne z regulaminem budżetu obywatelskiego (wskazane miejsce realizacji zadania częściowo na terenach niebędących własnością Miasta lub lokalizacja zadania niezgodna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego), dwa zostały wycofane przez wnioskodawców, a pozostałe zostały poddane pod głosowanie. Projekty te w głosowaniu zajęły 1, 7, 14, 20, 27 i dwa projekty 32 miejsce. Wszystkie projekty zgłoszone do realizacji w 2017 r. zostały poddane pod głosowanie i zajęły 1, 5, 7, 9, 12 i 20 miejsce.

W 2016 r. w ramach budżetu obywatelskiego zrealizowano jeden projekt pn. *Aktywny Nowy Sącz – projekt budowy i modernizacji wielofunkcyjnych obiektów sportowych na nowosądeckich osiedlach* (1 556,7 tys. zł), w ramach którego zbudowano i zmodernizowano boiska osiedlowe oraz obiekty sportowe. Projekt ten w części dotyczył terenów zielonych (602,9 tys. zł) i w tym zakresie obejmował budowę boisk wielofunkcyjnych na osiedlach: Wojska Polskiego (160,8 tys. zł), Barskie (299,1 tys. zł) i Poręba Mała (143,0 tys. zł)³⁴.

W 2017 r. wybrano do realizacji pięć projektów (1 755,4 tys. zł), w tym dwa dotyczące terenów zielonych (722,3 tys. zł), tj. *Wykonanie ogólnodostępnego placu zabaw w dzielnicy Biegonice i Dąbrówka* (400,0 tys. zł) i *I: Siłownia pod Chmurką, II: Plac zabaw dla dzieci na osiedlu Zabelcze* (322,3 tys. zł). W I kwartale 2017 r. wydatkowano na te zadania 1,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 557-561, 562-581)

W trakcie kontroli przeprowadzono oględziny jednego z projektów dotyczących terenów zieleni, wykonanego w ramach budżetu obywatelskiego w 2017 r., tj. placu zabaw dla dzieci na osiedlu Dąbrówka w ramach zadania *Wykonanie ogólnodostępnego placu zabaw w dzielnicy Dąbrówka*. Ustalono, że plac zabaw był ogrodzony, podłoże pod urządzeniami placu zabaw wysypano piaskiem, a przejścia i teren pod ławkami został utwardzony. Na terenie placu zabaw nie było żadnej roślinności. W trakcie oględzin Inspektor w Wydziale Inwestycji i Remontów wyjaśniła, że trawa została posiana, ale nie zdążyła jeszcze urosnąć, docelowo na terenie placu zabaw będą posadzone drzewa i krzewy. Na terenie placu zabaw znajdowały się urządzenia placu zabaw, cztery ławki z oparciem, toaleta przenośna, kosz na śmieci oraz tablica informacyjna z regulaminem. Inwestycja ta została wykonana zgodnie z projektem budowlanym i projektem wykonawczym. Odbioru końcowego robót dokonano 23 czerwca 2017 r. Plac zabaw dla dzieci posiadał operat kołaudacyjny oraz certyfikat z kontroli wyposażenia, potwierdzający spełnianie wymagań zawartych w normach ISO³⁵.

(dowód: akta kontroli str. 557-561, 582-583, 584-601, 1212-1230)

W trakcie opracowywania Strategii rozwoju oraz Programu rewitalizacji przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami.

Analiza wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych na potrzeby Strategii rozwoju wykazała m.in., że jednym z kluczowych przedsięwzięć wskazanych przez uczestników środowiskowych spotkań konsultacyjnych był rozwój terenów zielonych. Sądząc, poproszeni w badaniu ankietowym o wskazanie silnych stron infrastruktury technicznej w Nowym Sączu z wyszczególnieniem jej poszczególnych komponentów, najwyżej ocenili estetykę, w tym utrzymanie zieleni. W wyzwaniach rozwojowych i kierunkach działań zidentyfikowanych podczas konsultacji społecznych wskazano m.in. rozwój terenów zielonych oraz miejsc spędzania czasu wolnego i rekreacji – w działaniu tym z jednej strony jako barierę wskazano deficyt obiektów infrastruktury rekreacyjnej, a z drugiej strony jako potencjał podano m.in. obecność przestrzeni publicznych (place, skwery, rynek itp.) sprzyjających integracji mieszkańców i spędzaniu wolnego czasu oraz stosunkowo duży udział terenów tzw. zieleni urządzonej w całkowitej powierzchni miasta.

³⁴ Ten projekt obejmował również budowę placu zabaw.

³⁵ EN-1176-1:2009, EN-1176-2:2009, EN-1176-3:2009, EN-1176-5:2009, EN-1176-6:2009 i EN-1176-11:2014.

W ramach konsultacji przygotowywanego programu rewitalizacji, interesariusze mieli możliwość wypowiedzenia się na temat zapisów tego dokumentu, korzystając z różnych dostępnych form konsultacyjnych, tj. spotkania konsultacyjnego z grupami przedstawicielskimi, otwartej debaty publicznej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz dla wszystkich interesariuszy rewitalizacji, zbieranie uwag ustnych w punkcie informacyjno-konsultacyjnym, działającym dwa dni w tygodniu w Centrum Informacji Turystycznej, zbierania uwag, propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza zgłaszania uwag (formularz oraz link do formularza internetowego do wypełnienia on-line), który został umieszczony na stronie podmiotowej miasta w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Urzędu Miasta pod adresem internetowym www.nowysacz.pl oraz na stronie internetowej poświęconej procesowi rewitalizacji w mieście Nowy Sącz, pod adresem internetowym www.rewitalizacja-nowysacz.pl.

W ramach prowadzonej analizy obszarów rewitalizacji zastosowano trzy techniki badawcze: warsztaty, wywiad grupowy oraz kwestionariusz ankiety. Przeprowadzono cztery warsztaty, po jednym na każdym osiedlu objętym obszarem rewitalizacji, których celem było poznanie opinii i potrzeb osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, zebranie ich doświadczeń oraz rekomendacji w zakresie podejmowanych w przyszłości działań rewitalizacyjnych. Warsztaty zostały połączone z wywiadem grupowym w celu efektywniejszej analizy problemów i potrzeb rewitalizacyjnych występujących w obszarach rewitalizacji. Warsztat przebiegał w oparciu o scenariusz, jedno pytanie zostało w nim rozszerzone o badanie ilościowe – kwestionariusz dotyczący natężenia występujących problemów społecznych. W spotkaniach łącznie udział wzięło 71 osób.

(dowód: akta kontroli str. 74-108, 348-404, 1212-1230)

Miasto współpracowało z organizacjami społecznymi zajmującymi się ochroną przyrody, jak i zarządami osiedli w przypadkach tworzenia i zagospodarowywania zieleni. Zastępca Prezydenta Miasta wskazał, że WOŚ współpracuje z Ligą Ochrony Przyrody – Zarządem Okręgu w Nowym Sączu. We współpracy z LOP została zaprojektowana i urządzona Terenowa Dydaktyczna Ścieżka Przyrodnicza *Las Falkowski*, utrzymywana na bieżąco przez Miasto. Ścieżka wykorzystywana jest do prowadzenia zajęć edukacyjno-dydaktycznych przez nauczycieli i uczniów szkół z terenu Nowego Sącza oraz do edukacyjnej rekreacji mieszkańców Miasta. Wskazał również, że WGK współpracuje z Zarządami Rodzinnych Ogrodów Działkowych w mieście. Współpraca polega m.in. na opiniowaniu wniosków składanych przez Zarządy ROD o wycinkę drzew. Wydział uczestniczy w zebraniach tematycznych ROD, a w szczególności dotyczących utrzymania i zagospodarowania terenów zielonych przyległych do ogrodów. WGK współdziała również ze służbami ochrony zabytków, MZD, Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego – Popradzki Park Krajobrazowy, oddział w Starym Sączu oraz zarządami osiedli w zakresie terenów zieleni. Od 2015 r. prowadzona jest współpraca Prezydenta Miasta z Wydziałem Architektury Politechniki Krakowskiej, w ramach której opracowywane są projekty zagospodarowania różnych obszarów miasta, w tym terenów zielonych, parków i terenów przyrzecznych, a także stawów i innych wód na terenie miasta.

W zakresie współpracy z zarządami osiedli, Zastępca Prezydenta Miasta wskazał, że przed sporządzeniem budżetu Miasta przewodniczący zarządów osiedli składają wnioski, w których zawarte są potrzeby, pomysły dla danego osiedla. Raz do roku organizowane są na każdym osiedlu spotkania z mieszkańcami, w których uczestniczą przedstawiciele Urzędu Miasta, miejskich jednostek organizacyjnych oraz spółek komunalnych i podczas których składane są postulaty także odnoszące się do ochrony środowiska i gospodarki terenami zielonymi. W Urzędzie w ciągu całego roku przyjmowane są telefonicznie i w formie papierowej wnioski mieszkańców, zarządców wspólnot i innych jednostek organizacyjnych, itp. dotyczących urządzenia lub zagospodarowania terenów zieleni przy wspólnotach mieszkaniowych, skwerach, ciągach ulicznych, parkach, skarpach oraz analizy stanu drzew ze względu na stan bezpieczeństwa. Każde zgłoszenie i każdy złożony wniosek jest rozpatrywany indywidualnie. Z udziałem wnioskodawców przeprowadzane są wizje w terenie w celu szczegółowej analizy złożonego wniosku. Zasadne wnioski zostają przyjęte do realizacji, a zainteresowani mieszkańcy otrzymują odpowiedź, w jaki sposób został zrealizowany ich wniosek.

Ponadto stała jest współpraca z zarządami osiedli w zakresie sporządzania planów miejscowych. Po podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego zarządy osiedli, których obszar planu dotyczy, informowane są o przystąpieniu do prac planistycznych i proszone o składanie wniosków do planu, w tym również w zakresie terenów zieleni. Po opracowaniu projektu planu zarządy osiedli uczestniczą w opiniowaniu – projekt planu kierowany jest do zaopiniowania przez zarządy osiedli. Niejednokrotnie przedstawiciele zarządów osiedli biorą udział w dyskusjach publicznych, które odbywają się w ramach wyłożenia projektu planu do publicznego wglądu.

Zastępca Prezydenta Miasta wskazał ponadto, że na wniosek i w konsultacji z zarządami osiedli doprowadzono m.in. do urządzenia terenów zielonych wzdłuż brzegu potoku Łubinka, wzdłuż obrzeża sądeckiego Rynku posadzono rząd klonów, a przed blokami przy al. Wolności rząd tui. Urządzono zielen pod Sądeckim Zamkiem, na Placu 3-go Maja, na plycie Rynku i wzdłuż ul. Jagiellońskiej. Obszar ten wcześniej nie był należycie zagospodarowany zielenią. Szczególną dbałością otoczono takie tereny zielone jak: Planty Miejskie, Aleje Wolności i Aleje Batorego oraz Lasek Szwerteński, nie zaniedbując innych ważnych miejsc zielonych jak np. aleje Kilińskiego i Piłsudskiego. Uporządkowano tereny zielone przy wałach Dunajca oraz w dzielnicy Zabelcze, gdzie m.in. urządzono osiedlowe boiska trawiaste. Zadbano o drzewostan na sądeckich cmentarzach komunalnych.

(dowód: akta kontroli str. 67, 69-71)

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli od przewodniczących zarządów siedmiu³⁶ osiedli (28%) wynikało, że ich współpraca z Urzędem Miasta w sprawie utrzymania terenów zieleni przebiegała bardzo dobrze i wzorowo, oceniono ją pozytywnie. Przewodniczący wskazywali, że tereny zieleni są systematycznie sprawdzane, diagnozowane i pielęgnowane, zielen na osiedlach jest zadbana, drzewa systematycznie przycinane, uzupełniane są nowe nasadzenia drzew i krzewów w miejscu starych i uschniętych, jak również kontrolowane są nowe nasadzenia. Wskazali również, że dokładane są wszelkie starania, aby na terenie osiedli tworzone i zagospodarowywano tereny zieleni, a prośby dotyczące powstawania nowych zieleńców i zasadzenia drzew nie pozostawały bez odpowiedzi. Przewodniczący Zarządów podkreślali profesjonalizm i zaangażowanie pracowników Urzędu Miasta, prowadzenie bieżących konsultacji w sprawach dotyczących zieleni, w tym utrzymania drzewostanu oraz dokonywania wizji i kontroli w terenie w celu ustalenia koniecznych prac. Przewodnicząca Zarządu Osiedla Centrum odniosła się również do wykonanej na terenie osiedla inwestycji polegającej na wykonaniu rabaty wyniesionej ponad poziom terenu przy al. Wolności. Wskazała, że inwestycja ta była bardzo potrzebna na terenie Osiedla, uzyskano miejsce odpoczynku i relaksu dla spotykających się ludzi, często wykonywane są przy tej rabacie zdjęcia i sesje zdjęciowe. Z kolei Przewodniczący Zarządu Osiedla Przetakówka wskazał, że w latach 2015-2017 każda prośba o przekazanie drzew i krzewów w celu ich posadzenia na nowo powstałym obiekcie sportowym została pozytywnie rozpatrzona, drzewa i krzewy zostały dostarczone i posadzone w wyznaczonych miejscach.

(dowód: akta kontroli str. 613-627)

W odniesieniu do wykorzystywania nowoczesnych narzędzi w kontaktach z mieszkańcami, Zastępca Prezydenta Miasta wskazał, że kontakty z mieszkańcami w zakresie współpracy w zarządzaniu zielenią na terenie Miasta odbywają się w szczególności poprzez wizyty osoby zainteresowanej w Urzędzie, korespondencję w formie papierowej, e-maile i telefonicznie. W 2016 r. do WGK wpłynęło 57 wniosków od mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych oraz przewodniczących zarządów osiedli w tym zakresie. Wydział reaguje również na sugestie mieszkańców (dziennikarzy) pojawiające się w lokalnych mediach.

(dowód: akta kontroli str. 67, 71)

W zakresie tworzenia zachęt dla przedsiębiorców, w szczególności deweloperów, spółdzielnie lub wspólnoty mieszkaniowe i zarządców nieruchomości Zastępca Prezydenta Miasta podał, że w każdym mpzp Miasta ustalany jest minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej na terenie inwestycji. Obowiązkiem inwestora jest zachowanie i zagospodarowanie wskazanej w planie miejscowym części terenu jako terenu zieleni, co jest kontrolowane przy wydawaniu decyzji o pozwoleniu na budowę. Ponadto wskazał, że

³⁶ Osiedla: Centrum, Przetakówka, Dąbrówka, Nawojowska, Przydworcowe, Gorzków i Wólki.

w trakcie prac związanych ze zmianą planu zagospodarowania przestrzennego Śródmieścia została opracowana i przedstawiona koncepcja obiektu usługowego przy ul. Bulwary Narwiku, w której zaprojektowano tzw. zielony dach. Jednakże zmiana planu na tym terenie nie uzyskiwała akceptacji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, co było sporym zaskoczeniem dla władz Miasta.

(dowód: akta kontroli str. 67-71)

W kontrolowanym okresie Urząd Miasta podejmował działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne dotyczące ochrony przyrody, w tym zieleni i zadrzewień. Przykładowo:

- w 2016 r. podczas plenerowej imprezy dla mieszkańców pn. *Sądecki Jarmark Anielski* zorganizowano spektakl ekologiczny dla dzieci pt. *O czym marzą drzewa*; działanie jednorazowe, kwota wydatkowana 1,5 tys. zł);
- zaprojektowano i urządzono Terenową Dydaktyczną Ścieżkę Przyrodniczą LAS FALKOWSKI, o której informacje umieszczone były na stronie internetowej: <http://www.nowysacz.pl/terenowa-dydaktyczna-sciezka-przyrodnicza-las-falkowski>;
- powierzono Katolickiemu Centrum Edukacji Młodzieży KANA realizację zadania publicznego pn. *Czyste powietrze – czysta sprawa*, które polegało na przeprowadzeniu cyklu działań promujących edukację ekologiczną wśród grupy dzieci, młodzieży oraz studentów i mieszkańców miasta Nowego Sącza; działanie rozpoczęto w 2016 r. i jest kontynuowane w 2017 r., objęto nim około 1 100 uczniów, a w projekcie wzięło udział 70 wolontariuszy; kwota wydatkowana na ten cel w 2016 r. wyniosła 25,0 tys. zł;
- od kilkunastu lat WGK, pod patronatem Prezydenta Miasta, organizuje konkurs pt. *Nowy Sącz miasto kwiatów i zieleni*; Zastępca Prezydenta Miasta wskazał, że założeniem tego konkursu jest przywiązanie do wieloletniej tradycji, ponieważ Nowy Sącz słynął i słynie z wyjątkowo pięknego zdobienia kwiatowego balkonów, ogrodów, skwerów, parków i innych miejsc publicznych, a hasło to jest również jednym z elementów promujących Miasto; celem rywalizacji jest podniesienie stanu estetycznego miasta, podniesienie poczucia współodpowiedzialności za wygląd estetyczny przez samych sądeczan, właściwe zagospodarowanie i czystość otoczenia, pobudzenie aktywności i inicjatyw mieszkańców w dbałości o środowisko naturalne oraz tworzenie nowego wizerunku miasta; konkurs ma charakter otwarty i obejmuje wszystkich mieszkańców domów jedno i wielorodzinnych oraz jednostki organizacyjne i firmy mające siedzibę na terenie Miasta; kwota przeznaczona na ten cel w 2017 r. wynosi 8,5 tys. zł;
- w ramach prac społecznie użytecznych Urząd Miasta ma podpisaną umowę z Sądem Rejonowym w Nowym Sączu, który coraz częściej kieruje skazanych w celu wykonywania nieodpłatnie kontrolowanej pracy na cele społecznie-użyteczne; praca ta orzekana jest w zamian za grzywnę, której egzekucja okazała się bezskuteczna; w ten sposób realizowany jest cel edukacyjno-resocjalizacyjny, ponieważ niekiedy te same osoby, które dokonały zniszczeń zieleni, klombów, rabat kwiatowych na terenie Miasta wykonują później prace na tych terenach;
- co roku organizowane są prelekcje ekologiczne w szkołach podstawowych i przedszkolach na terenie Nowego Sącza w związku z prowadzoną akcją *Zbierasz zużyte baterie – chronisz środowisko*; w prelekcjach tych w 2016 r. udział wzięło 16 szkół podstawowych i 21 przedszkoli; w 2016 r. wydatkowano na ten cel 3,8 tys. zł;
- Straż Miejska prowadzi cykliczną akcję wśród posiadaczy psów odnoszącą się do zanieczyszczania środowiska psimi odchodami;
- co roku realizowany jest projekt pn. *Zabawa i edukacja w zdrowej atmosferze*, który w 2016 r. obejmował przeprowadzenie 50 prelekcji popularyzujących działania na rzecz ochrony powietrza dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz zorganizowanie na płycie Rynku happeningu o tematyce ekologicznej dla około 500 dzieci; w ramach projektu Miasto przystąpiło do akcji *Rower pomaga*; w 2016 r. Miasto pozyskało na ten cel środki z WFOŚiGW w Krakowie w wysokości 16,0 tys. zł, a ze środków własnych wydatkowano 4,0 tys. zł;
- zorganizowano akcję edukacyjną *Trafiaj do kosza – będzie wygrana i będzie czysto!*, której celem jest zachęcenie mieszkańców osiedli, zwłaszcza młodych osób, do dbania o czystość, porządek i zieleni.

Zastępca Prezydenta Miasta wskazał, że we wszystkich wymienionych działaniach edukacyjnych mottem była ochrona środowiska jako całości, w tym również zieleni i zadrzewień, ze szczególnym uwzględnieniem roli jaką pełnią drzewa w ekosystemie.

(dowód: akta kontroli str. 67, 72-73, 646-663, 1182-1211)

Na oficjalnej stronie internetowej Miasta zawarte były informacje o ochronie przyrody, w szczególności zieleni i zadrzewień. Dotyczyły one przykładowo:

- informacji dotyczących zieleni miejskiej Nowego Sącza, w szczególności parków miejskich, pomników przyrody na terenach zieleni, działań podejmowanych przez władze Miasta w zakresie terenów zieleni (m.in. ich rewitalizacji), organizowanego konkursu *Miasto kwiatów i zieleni*, przeprowadzonej akcji walki ze szrotówkiem kasztanowcowiaczką, pielęgnacji zieleni miejskiej, prowadzonej polityki wobec firm starających się o wycinkę drzew, polegającej na warunkowaniu uzyskania zezwolenia wykonaniem nowych nasadzeń, wymiany miejskiego drzewostanu;
- publikacji w Miesięczniku informacyjnym Urzędu Miasta Nowego Sącza artykułów dotyczących ochrony przyrody – przykładowo w wydaniu z lutego 2017 r. znajdował się artykuł pt. *Trwa walka o poprawę jakości powietrza* oraz artykuł pt. *Zbliża się wiosna. Rozpoczęły się prace porządkowe*, w którym przedstawiono podjęte działania na terenach zielonych, m.in. przy drzewostanie wysokim oraz o planowanych nasadzeniach; w wydaniu z marca 2017 r. znajdował się artykuł pt. *Czyste powietrze – czysta sprawa*, w którym opisano realizowany projekt kompleksowej edukacji dzieci i młodzieży z gmin Kotliny Sądeckiej, a w wydaniu z czerwca 2017 r. znajdował się artykuł o zebraniu 20 ton zużytych baterii;
- zamieszczenia zakładki *XXI Edycja Konkursu Nowy Sącz Miastem Kwiatów i Zieleni* z bezpośrednim przekierowaniem do artykułu zawierającego informacje dotyczące organizowanego w 2017 r. konkursu;
- zamieszczania w aktualnościach informacji dotyczących ochrony przyrody, przykładowo: zbierania zużytych baterii i ochrony środowiska, Sądeckiego Jarmarku EKOlokalnego, konkursu *Nowy Sącz – miasto kwiatów i zieleni*, zwycięstwa Miasta Nowego Sącza w konkursie na najpiękniej ukwiecone miasto w Polsce, zorganizowanym w 2016 r. przez *Portal Komunalny. PL Gospodarka Komunalna i Ochrona Środowiska*;
- zamieszczenia zakładki *Gospodarka odpadami* z przekierowaniem na stronę internetową www.odpady.nowysacz.pl, na której, poza informacjami dotyczącymi gospodarki odpadami, znajdowały się również inne informacje dotyczące przyrody, w tym terenów zieleni, w szczególności artykuły dotyczące: postępowania z odpadami zielonymi, sposobu zagospodarowania drzewka świątecznego, edukacji ekologicznej oraz informacji o zajęciu przez Miasto I miejsca w kategorii gmin miejskich na Czystą Gminę.

(dowód: akta kontroli str. 628-634, 635-645)

W latach 2015-2017 (I kwartał) do Urzędu Miasta wpłynęła jedna skarga dotycząca zarządzania zielenią miejską na terenach będących własnością Miasta lub przez niego użytkowanych. Dotyczyła ona wycięcia i przycięcia konarów drzew, które – jak ustalono po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego i wykonaniu pomiarów geodezyjnych nieruchomości – rosły na działce stanowiącej własność prywatną, a ich gałęzie przechodziły na działkę miejską. W celu ostatecznego załatwienia tej sprawy wystąpiono do właściciela tej nieruchomości o wyrażanie zgody na usunięcie gałęzi przechodzących na działkę miejską oraz pochyłonych na posesję skarżących. Przycięcie gałęzi drzew nastąpiło na koszt Urzędu Miasta i na tę okoliczność sporządzono protokół, w którym skarżąca oświadczyła, że wykonane prace spełniają jej oczekiwania i uwzględniają jej żądania wynikające z treści pism złożonych w Urzędzie Miasta.

(dowód: akta kontroli str. 664-672)

W trakcie kontroli wystąpiono do Komendanta Miejskiego Policji w Nowym Sączu oraz Komendanta Straży Miejskiej w Nowym Sączu o przekazanie informacji dotyczących liczby skarg (interwencji) związanych z terenami zieleni i usuwaniem drzew.

Komendant Miejski Policji poinformował, że nie jest prowadzona odrębna ewidencja tego rodzaju zgłoszeń, jednak w wyniku sprawdzenia zdarzeń (zgłoszeń) z terenu Nowego

Sącza, zarejestrowanych w Systemie Wspomagania Dowodzenia ustalono, że w 2015 r. odnotowano sześć interwencji dotyczących terenów zielonych oraz 14 interwencji dotyczących usuwania drzew, w 2016 r. – siedem interwencji dotyczących terenów zielonych i 12 dotyczących usuwania drzew, a w I kwartale 2017 r. – siedem interwencji dotyczących terenów zielonych i dziewięć dotyczących usuwania drzew. Wskazał, że w 2016 r. przeprowadzono trzy postępowania karne związane z terenami zielonymi i usuwaniem drzew, z tego jedno zakończono umorzeniem wobec niewykrycia sprawcy (wycięcie drzewa na szkodę Urzędu Miasta), a dwa postępowania zakończono odmową wszczęcia odpowiednio: postępowania przygotowawczego (uszkodzenie sześciu drzew) oraz dochodzenia (wycięcie prawnie chronionego obiektu – jesionu wyniosłego na terenie cmentarza) wobec stwierdzenia, że czyny te nie zawierają znamion czynu zabronionego. W 2015 r. i I kwartale 2017 r. nie prowadzono takich postępowań. Ponadto w 2015 r. przeprowadzono trzy postępowania o wykroczenie dotyczące usuwania bądź uszkodzenia drzew, z czego jedno zakończono skierowaniem wniosku o ukaranie do sądu, a pozostałe dwa zakończono odstąpieniem od skierowania wniosku o ukaranie. W 2016 r. przeprowadzono jedno postępowanie o wykroczenie dotyczące niszczenia zieleni oraz trzy dotyczące usuwania bądź uszkodzenia drzew – wszystkie zakończone odstąpieniem od skierowania wniosku o ukaranie. W I kwartale 2017 r. przeprowadzono jedno postępowanie o wykroczenie dotyczące uszkodzenia zieleni zakończone odstąpieniem od skierowania wniosku o ukaranie do sądu.

Komendant Straży Miejskiej poinformował, że w kontrolowanym okresie, na podstawie danych z książek dyżurnego i elektronicznej bazy danych Straży Miejskiej, odnotowano interwencje/zgłoszenia dotyczące:

- niszczenia trawników poprzez parkowanie samochodami – 334 interwencje w 2015 r. (74 osoby ukarano mandataми karnymi, sześć wniosków skierowano do sądu), 431 interwencji w 2016 r. (119 osób ukarano mandataми karnymi, jeden wniosek skierowano do sądu) oraz 127 interwencji w I kwartale 2017 r. (37 osób ukarano mandataми karnymi, jeden wniosek skierowano do sądu);
- wycinania drzew – 14 zgłoszeń w 2015 r. (z tego sześć się nie potwierdziło, sześć osób posiadało zezwolenie, a w dwóch przypadkach osoby nie posiadały zezwolenia i sprawy przekazano do Urzędu Miasta), 13 zgłoszeń w 2016 r. (z tego cztery się nie potwierdziły, pięć osób posiadało zezwolenie, a w czterech przypadkach osoby nie posiadały zezwolenia i sprawy przekazano do Urzędu Miasta), 12 zgłoszeń w I kwartale 2017 r. (pięć się nie potwierdziło, a pozostałe siedem osób dokonywało wycinki zgodnie z obowiązującym prawem).

W przypadku wszystkich spraw przekazanych do WOŚ nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy o ochronie przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 673-680, 1231-1232)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁷, wnosi o zweryfikowanie danych i rzetelne ich wykazywanie w sprawozdaniach statystycznych z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz leśnictwa i ochrony środowiska.

³⁷ Dz.U. z 2017 r. poz.524.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, 10 sierpnia 2017 r.

Kontroler

Marta Wojnarska
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

Dyrektor
Jolanta Stawska